

1 to onda zaista pretjerano i mislim da to nije ono što je potrebno za ovakvu
2 vrstu svjedoka.

3 Mi bismo molili da Odbrana dobije upute da završi sa unakrsnim
4 ispitivanjem na kraju drugog dijela sjednice, a to će nama omogućiti da pozovemo
5 narednog svjedoka.

6 Takođe imam na umu raspored koji je Sud napravio i pokušavamo da
7 dovedemo naše svjedoke u skladu s tim rasporedom.

8 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Mi smo u tom smislu odredili još
9 jedan dodatni dan, odnosno 19. Rekli smo da morate završiti 20-oga.

10 G. WHITING: [simultani prijevod] Tačno. Iako kada ja kažem neki datum,
11 kada to procjenjujem, uvijek sam obazriv i uvijek računam da može doći do
12 pomjeranja od dan-dva.

13 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] I mi to imamo na umu.

14 G. WHITING: [simultani prijevod] U svakom slučaju, imajući na umu to
15 pitanje, ja sam iznio ono što mislim i mislim da cijeli dan za ovoga svjedoka je
16 zaista pretjerano za unakrsno ispitivanje, nakon sat i 26 minuta koji su već
17 utrošeni.

18 I još drugo pitanje koje želim da pokrenem. Ono je sasvim drugačije, ono
19 treba da se pokrene na privatnoj sjednici, tako da neka mi Sud kaže kad da se
20 pozabavim tim pitanjem.

21 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančeviću, izvolite.

22 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, zaista me je poštovani kolega tužilac pitao
23 koliko će ovo trajati. Ja sam mu rekao otprilike moju procenu koliko bi to moglo
24 da traje. Nije sporno da smo mi juče počeli ovo unakrsno ispitivanje, ali mislim

25

26

27

28

29

30

1 da nije sporno ni da je u ovaj postupak odlukom Suda već uvedeno... uveden
2 transkript sa svedočenja ovog svedoka u Babićevom predmetu, dakle ono što je on
3 u jednom drugom postupku detaljno unakrsno ispitivan. Dakle, on nije ovde...
4 uglavnom ispi... detaljno ispitan u glavnom ispitivanju. Učinio sam lapsus,
5 oprostite. Dakle, tužilac ga nije ovde detaljno ispitivao u toku glavnog
6 ispitivanja po svim tačkama iz njegovog ekspertskeg nalaza, ali je u toku
7 Babićevog ispitivanja on vrlo detaljno davao izjašnjenje i to postoji u spisima.
8 I ja se nadam da moj poštovani kolega tužilac ne osporava pravo Odbrani da se
9 pozabavi tim pitanjem i tim transkriptom. To je ono što može da produži, odnosno
10 da dovede do nešto dužeg trajanja. U svakom slučaju, Odbrana će uvek imati na
11 umu da radi efikasno, da se bavi temom koja je pred nama i da bude i precizna sa
12 pitanjima i da ta pitanja budu kratka. Što pre budemo završili, to će nama lakše
13 biti.

14 Ali kolega tužilac predlaže da nas obavježete da završimo sa drugom
15 sednicom. Mi ćemo nastojati da to učinimo što pre možemo, ali to je jedino što
16 mogu u ovom trenutku da Vam kažem, a da bi bio pošten i prema sebi i prema Vama.

17 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala, gospodine Milovančeviću.

18 Dozvolite da iznesem dvije kratke opaske. Jedna je to da ovaj svjedok,
19 konkretni svjedok se ne može porediti sa drugim svjedocima, upravo zato što je
20 on svjedok prema pravilu 92bis i sve što je uradio tužilac to je da se samo
21 dotakne nekih uvodnih bilježaka i to je trajalo samo 39 minuta. I mislim da ne
22 bi bilo korektno prema Odbrani pokušavati i ograničiti ih na takav vremenski
23 period ili nešto slično tome. Mislim da oni ipak treba da uđu u neka važna
24 pitanja kojima se svjedok bavi i ja uzimam u obzir poentu koju je izrekao
25 gospodin Milovančević, a to je da je svjedok ispitan opširno, unakrsno ispitan u

26

27

28

29

30

1 predmetu *Babić* i možda žele da postavljaju pitanja o tim pitanjima.

2 S druge strane, želio bih da kažem da postoji i druga poenta, sa
3 dobrodošlicom prihvatamo ono što ste rekli, gospodine Milovančeviću, a to je da
4 ćete se baviti relevantnim pitanjima i da ćete to raditi ekspeditivno. To je
5 nešto što je vrlo važno. Molim Vas da ostanete relevantni i Vijeće će budno
6 pratiti da li postavljate relevantna pitanja.

7 A sada, izvinite, gospodine Milovančeviću, gospodin Whiting ima još
8 nešto da kaže.

9 Izvolite. Želite da se pređe na privatnu sjednicu?

10 G. WHITING: [simultani prijevod] Da.

11 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Molim da se pređe na privatnu
12 sjednicu.

13 [Poluzatvorena sjednica]

14 (redigirano)

15 (redigirano)

16 (redigirano)

17 (redigirano)

18 (redigirano)

19 (redigirano)

20 (redigirano)

21 (redigirano)

22 (redigirano)

23

24

25

26

27

28

29

30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Strane 5482-5483 redigirane. Poluzatvorena sjednica.

utorak, 13.06.2006.

Predmet br. IT-95-11-T

Ovaj transkript je izrađen na osnovu zvaničnog zvučnog zapisa na jeziku regiona načinjenog tokom sudskog postupka, poštujući *verbatim* pravilo (doslovan zapis, od riječi do riječi). Kako su na suđenju korišteni bosanski, hrvatski i srpski jezik (B/H/S), ovisno o originalnom govorniku odnosno prevodiocu, tako su sva tri jezika zastupljena i u transkriptu. Ukoliko se govornik na suđenju služio nekim drugim jezikom osim navedenih, zapisan je simultani prijevod prevodioca na B/H/S. Članom 33 Statuta Međunarodnog suda utvrđeno je da su radni jezici Međunarodnog suda engleski i francuski. U slučaju razlike između ovog transkripta i verzije na engleskom ili francuskom jeziku, verzija transkripta na radnom jeziku bit će mjerodavni dokument. Numeracija stranica transkripta je u potpunosti uskladena sa transkriptom na engleskom jeziku.

1 (redigirano)
2 (redigirano)
3 (redigirano)
4 (redigirano)
5 (redigirano)
6 (redigirano)

7 [Otvorena sjednica]

8 TAJNIK: [simultani prijevod] Na otvorenoj smo sjednici.

9 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam.

10 Gospodine Milovančeviću, pozovite svoga svjedoka.

11 [Svjedok je ušao u sudnicu]

12 SVJEDOK: MLADEN LONČAR [nastavak]

13 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Doktore, siguran sam, pošto ste već
14 svjedočili pred ovim Sudom, da Vi znate ono što ću Vam reći, ali ja ipak moram
15 da Vas podsjetim da ste i danas još uvijek obavezani izjavom koju ste dali
16 jučer, u kojoj ste rekli da ćete govoriti istinu i ništa osim istine.

17 SVJEDOK: Znam, časni Sude.

18 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam mnogo.

19 Gospodine Milovančeviću, imate riječ.

20 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala, časni Sude.

21 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam.

22 Unakrsno ispituje g. Milovančević: [nastavak]

23 P: Mi danas nastavljamo sa unakrsnim ispitivanjem. Zamoliću Vas isto ono
24 što i juče na početku unakrsnog ispitivanja, molim Vas da između mojih pitanja i

25

26

27

28

29

30

1 Vašeg odgovora pravimo kraću pauzu, kako bi prevodioci mogli da rade svoj posao.
2 Juče smo završili jednu temu koja se ticala Vašeg boravka u Begejcima
3 1991. godine i o tome da li je to bio koncentracioni logor ili ne. Vi ste izneli
4 Vaše mišljenje o svemu tome. U vezi sa tim postaviću Vam samo još jedno pitanje.
5 Na svim televizijskim stanicama, *CMN-u*, *BBC-u*, na domaćim televizijskim
6 stanicama, često se pojavljuju snimci zatvora u Guantanamou, koji ima više
7 redova žice, koji ima tornjeve sa stražarima, koji ima policajce ili vojnike sa
8 psima. Da li zbog toga Vi smatrate da je taj zatvor koncentracioni logor, samo
9 zbog takvog spoljašnjeg izgleda? Da li se zbog toga to može smatrati?

10 O: Časni Sude, ako mogu ovo prokomentirati da ovo nije predmet mog
11 izlaganja, Guantanamo.

12 P: Slažem se, gospodine Lončar, da nije, nego sam hteo samo da napravim
13 poređenje sa onim što ste Vi dali kao opis sabirnog centra ili kampa ili logora
14 u Begejcima, pa me interesuje da li Vi imate neku predrasudu u tom smislu. Zato
15 proveravam Vaš odgovor. Dalje ću Vam postaviti jedno pitanje.

16 Da li ste Vi u više navrata pisali o tom Vašem boravku u Begejcima i da
17 li ste taj centar u Begejcima označavali kao srpski sabirni centar ili srpski
18 logor ili kao srpski koncentracioni logor?

19 O: Kao koncentracioni logor, časni Sude.

20 P: U vezi sa Vašim *Curriculum Vitae*, Vi ste dali na više strana vrlo
21 boga...bogat pregled prezentacija, seminara... na seminarima i konferencijama i
22 članaka, kao i radova koje ste objavili. Između ostalog, 1992. godine, kao prva
23 tačka u prikazivanju prezentacija na seminarima i konferencijama, to je strana 2
24 *curriculum vitae*, Vi navodite temu "Etničko čišćenje i kršenje ljudskih prava u

25

26

27

28

29

30

1 Vojvodini", a koja je objavljena, koliko vidim iz ovog teksta, u Berlinu,
2 Nemačka.

3 Da li Vi kao psihijatar smatrate da imate stručno znanje da se bavite
4 problemom etničkog čišćenja i kršenjem ljudskih prava? Da li je to Vaša tema?

5 GĐA VALABHJI: [simultani prijevod] Zamoliću kolegu da pomogne i da kaže
6 na koji dio biografije on navodno citira.

7 G. MILOVANČEVIĆ: Žao mi je ako nisam bio precizan. Dakle, *Curriculum*
8 *Vitae* gospodina Lončara. I označio sam stranu 2. Naslov je "Prezentacije na
9 seminarima i konferencijama". Prva stavka je godina 1992. Rad... koliko sam
10 razumeo, ovo bi trebalo da bude rad gospodina Lončara "Etničko čišćenje i
11 kršenje ljudskih prava u Vojvodini". Interesuje me da li je on to radio i ima li
12 to znanje?

13 O: Časni Sude, kao što sam već rekô, uz moj medicinski posô koji
14 obavljam...

15 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Samo trenutak. Tužilac je ustao, pa
16 sačekajte sa odgovorom.

17 GĐA VALABHJI: [simultani prijevod] Izvinjavam se što prekidam, ali
18 mislim da sam čula u pitanju cijenjenog kolege termin "četnik". No to ne vidim
19 niti u verziji na B/H/S-u niti u verziji na engleskom, a govorim o naslovu ovoga
20 što je upisano 1992. godine u Berlinu u Njemačkoj. Želim da to uđe u zapisnik.

21 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančeviću, Vaša
22 koleginica kaže da se riječ "četnik" ne pojavljuje u toj rečenici. To je zapravo
23 tačna karakterizacija ovoga...

24 G. MILOVANČEVIĆ: U mojoj reči i pitanju nema uopšte pominjanja tog
25 termina, tog pojma.

26

27

28

29

30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dozvolite da Vam kažem šta ste rekli
2 u svom pitanju. "U vezi sa Vašom biografijom, rekli ste nam opširno o tome šta
3 ste izlagali na raznim konferencijama, na nekoliko stranica Vaše biografije,
4 uključujući i razne teme kojima ste se bavili i sve ono što je 1991. godine i
5 tema prezentacije na konferencijama, stranica 2 Vaše biografije, u vezi sa
6 temama koje se odnose na četnike i etničko čišćenje u Vojvodini, a to je
7 objavljeno u Berlinu u Njemačkoj." I to je...

8 Kao što vidite, riječ "četnik" se pojavljuje u transkriptu.

9 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, ja sam zahvalan kolegici što je ona to
10 primetila u transkriptu. Ja ga nisam u ovom trenutku pratio dok sam postavljao
11 pitanje. Ali ja sam samo, dakle, doslovno citirao naziv ovog rada, prvog rada
12 označenog na ovoj strani 2 u devedes... pod datum 1992. i govori se o etničkom
13 čišćenju. Pošto je ta reč "etničko" i "četnik" možda slična, pretpostavljam da
14 je u prevodu neko pogrešno čuo nešto. Inače, takav termin uopšte nisam
15 upotrebio, niti vidim osnov da ga iskoristim.

16 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Prevodilac je upotrijebio i riječ
17 "četnik", a takođe i etničko čišćenje. Mi ćemo ili da se pozabavimo Vašom
18 riječju ili da posumnjamo da je niste upotrijebili ili da niste imali namjeru da
19 je koristite.

20 Da li će Vas to zadovoljiti, gospođo Valabhji?

21 GĐA VALABHJI: [simultani prijevod] Da, to je dovoljno, časni Sude. hvala
22 Vam.

23
24
25
26
27
28
29
30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Možete nastaviti, gospodine
2 Milovančeviću.

3 G. MILOVANČEVIĆ: Samo sa jednom napomenom, časni Sude. ni...niti sam
4 imao nameru niti sam je upotrebio. U to sam apsolutno siguran, jer ne postoji
5 kontekst u kome bi je upotrebio. Dakle, radi se očigledno o grešci u prevodu.
6 Ništa drugo ne može biti. Dakle, da tu sumnju raščistimo. U protivnom, to bi se
7 moglo shvatiti kao provokacija gospodina Lončara. Ja ne vidim drugi smisao, ne
8 znam zašto bih to radio.

9 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala, gospodine Milovančević. Možete
10 nastaviti.

11 G. MILOVANČEVIĆ:

12 P: Gospodine Lončar, jeste Vi radili ovaj rad?

13 O: Da.

14 P: Hvala Vam. Ispod ove 1992. godine, na strani 2 Vašeg *Curriculum*
15 *Vitae*, nalazi se godina 1993. I jedan kao od... od Vaših izveštaja na seminarima
16 ili... ili prezentacijama na seminarima i konferencijama jeste tema "Masovno
17 silovanje žena u ratu protiv Hrvatske i Bosne i Hercegovine". To bi trebalo da
18 bude prezentirano, po ovome tekstu, u Opatiji ili Hrvatskoj te 1993. godine. Da
19 li je i to članak koji ste Vi radili?

20 O: Da, časni Sude.

21 P: Vi ste u *Curriculum Vitae* pod 1994. godinom, to je četvrti datum od
22 ovog naslova, naveli "Seksualno nasilje nad muškarcima u ratu" kao temu koju ste
23 prikazali u Drezdenu u Nemačkoj; je li tako, gospodine Lončar?

24 O: Da, časni Sude.

25 P: 1998., na sledećoj strani 3 Vašeg *Curriculum Vitae*, peti datum od
26 vrha strane je prikaz Vašeg rada "Kršenje humanitarnog... međunarodnog
27 humanitarnog prava u ratu u Bosni i Hercegovini" objavljenog u Ragusi, Italija,
28 1998. I to je Vaš rad?

29

30

1 O: Da, to je moje izlaganje.

2 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Možete prihvatiti, gospodine
3 Milovančević, da su sve ove teme njegov rad, tako da možete da postavljate
4 pitanja malo direktnije. Ako želite da postavite neko pitanje u vezi sa
5 kontekstom, Vi možete, ali mislim da sada postavljate pitanja koja malo otežu
6 cijelu stvar. Ovo je sve njegovo djelo. Prema tome, možete postavljati direktna
7 pitanja. Zato je on i ovdje.

8 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala, časni Sude. Pomenuo sam ove konkretne radove
9 zato što ih izdvajam iz mase svih nabrojanih, jer mi se čini da je tema kojom se
10 ekspert bavio nešto što izlazi iz njegovog delokruga posla. Pa ću mu u vezi sa
11 tim postaviti pitanje.

12 P: Da li ste Vi stručnjak za međunarodno pravo? Već sam Vas pitao imate
13 li pravno obrazovanje i da li Vi smatrate da imate mogućnost da se bavite
14 kršenjem međunarodnih konvencija i da se bavite osvrtima koji su po svome... po
15 svojoj suštini osvrta pravne prirode? Jeste li to činili?

16 O: Časni Sude, dozvolite da se obra... ovaj, sa par riječi obratim na
17 ovo pitanje na sljedeći način: u mojim radovima nije bila problematika pravne
18 naravi niti razglabanje o pravnim normama. To je jedno. Drugo, Svjetska
19 zdravstvena organizacija je izdala knjigu u kom govori o kršenju ljudskih prava
20 i, ovaj, problemu zdravlja kod ljudi. U kontekstu, znači, Svjetske zdravstvene
21 organizacije koja je izdala tu knjigu, mislim da kao jedan pokazatelj da se

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 liječnici mogu baviti ljudskim pravima, jer su ona ne samo pravna nego su ona
2 univerzalna, ovaj. I svako ko radi na njihovom poboljšanju može dati svoj
3 doprinos.

4 P: Kada na ovoj strani 2 u prezentaciji Vaših radova navedenih u
5 *Curriculum Vitae*, Vašem *Curriculum Vitae*, za 1993. godinu, drugi Vaš rad
6 navodite "Masovno silovanje žena u ratu protiv Hrvatske i Bosne i Hercegovine",
7 da li nam samo možete reći ko je vodio taj rat protiv Hrvatske i Bosne i
8 Hercegovine, da li... da li istovremeno i ko je vršio ta silovanja?

9 O: Ono, ovaj, ko je vršio, ja sam u mojim istraživanjima i pokazao, i
10 taj rad je objavljen, kako mi zovemo u medicini, CC časopisu, znači da je
11 recenziran od dva neovisna autora za koje ni ne znam ko su i dali su suglasnost
12 da takav rad ide u publikaciju. U tom radu sam prezentirao istraživanja koja sam
13 dotad obavio na području, ovaj, silovanja žena u ratu.

14 P: Postavio sam Vam ovo pitanje, gospodine Lončar, zbog toga što lično
15 smatram da je zaista Vaša tema, nesumnjivo, obrada te problematike. Na primer, u
16 ovom konkretnom slučaju, status žrtava silovanja u ratu. Ali me interesuje
17 naslov koji ste Vi dali toj materiji. Vi možete razgovarati sa žrtvama, to
18 razumem, ali Vi ste taj čin silovanja kvalifikovali kao deo rata protiv Hrvatske
19 i Bosne i Hercegovine. Da li to smatrate ratnom metodom? Jeste to želeli da
20 kažete?

21 O: Da. to sam i dobio u svojim istraživanjima recimo, ovaj, masovno
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 silovanje je bilo kao sredstvo u ratovanju.

2 P: I to silovanje je korišćeno kao ratno sredstvo protiv hrvatske i
3 bosanske strane; jesam Vas pravilno razumeo?

4 O: Pojednostavljeno, da.

5 P: U vezi sa tim, preći ću na Vaš ekspertski nalaz, koji počinje prvom
6 stranom koja ima naslov "Medicinski centar za prava čoveka". Na sledećoj strani,
7 to je engleska strana 1 i 2, pod II je naslov "Metodologija rada sa žrtvama
8 rata". A na engleskoj strani 2 i 3 se nalazi jedan deo teksta koji me sada
9 interesuje u vezi sa ovim Vašim poslednjim odgovorom. "Sama metoda uzimanja
10 iskaza ima nekoliko ciljeva, a glavni su..." Ja se nadam da je na osnovu ove
11 oznake strane, engleska strana 2 i 3, časni Sud mogao da pronađe ovaj deo teksta
12 u ekspertskom nalazu.

13 Vi govorite da Vaš... Vaše uzimanje, kao psihijatra, uzimanje iskaza od
14 žrtava ima nekoliko ciljeva. Kao glavne ciljeve Vi označavate na ovoj strani,
15 koja je inače bosansko... na B/H/S-u ima oznaku 656. To su poslednje tri cifre u
16 gornjem desnom uglu. Pod 1, dakle, glavni cilj uzimanja iskaza jeste
17 istraživanje kršenja međunarodnih konvencija o ljudskim pravima. I navodite da
18 je iskaz oblikovan kao pravni dokument.

19 U vezi s ovim navodom o glavnom cilju, prvom glavnom cilju, interesuje
20 me da li ste Vi kao psihijatar razgovarali sa pacijentom, nastojeći da njegov
21 iskaz oblikujete kao pravni dokument?

22 O: Časni Sude, dozvolite mi da ukratko ovo obrazložim što je gospodin
23 Milovančević pitao. Na stranici prethodnoj je prikazan, barem na ovom dokumentu
24 koji imam pred sobom, povijesni pregled iskaza, kao i na koji način su

25

26

27

28

29

30

1 prikupljeni podaci. Ja mogu ponoviti kratko što je to metoda uzimanja iskaza ili
2 *testimonyja*, da to razlučimo ovog trenutka. Pa, ako časni Sud dozvoli, ja bih
3 kratko to obrazložio.

4 Metoda uzimanja iskaza potiče od 1970-ih godina i prvo je započela u
5 Čileu za vrijeme diktature, kad su /nerazgovijetno/ i Weinstain prvi objavili
6 radove na temelju toga što su prikupali... prikupljali, znači, traumatska
7 iskustva i pisali zajedno sa žrtvama. I tad su shvatili da to ima određeni
8 terapijski efekt.

9 Od tad pa do dana-današnjega, što mogu časnom Sudu i priložiti neke
10 reference gdje je takođe ta metoda uzimanja iskaza, korištenja, i tak'i radovi
11 su objavljeni u znanstvenim časopisima, kako sa ovog područja tako i s drugih
12 područja. Između ostalog, tu metodu koristili su i u... u radu u Americi na
13 jednoj skupini izbjeglica, znači američki stručnjaci. Znači, ona je referenca
14 koja se citira, kako mi zovemo, u stručnim i medicinskim časopisima.

15 Drugo, časni Sude, mogu, ako je potrebno, govoriti koji su to
16 prvenstveno psihoterapijski aspekti metode *testimonyja* koji su ovdje u ovom
17 prvom dijelu i kratko navedeni.

18 U kontekstu što je postavljeno pitanje: pravno oblikovan dokument. Časni
19 Sude, dozvolite i da tu kratko obrazložim. Zar nije pravni dokument i povijest
20 bolesti kad dođe pacijent u bolnicu, jer on - ja sam tako mislio i tako sam
21 napisao - znači taj aspekt da ima težinu kao pravnog dokumenta. Razlika,
22 pojednostavljeno sad, časni Sude, da kažem, kak'a je razlika između metoda
23 uzimanja iskaza ili *testimonyja* i povijesti bolesti u bolnici. Zar doktor, kad
24 dođe pacijent u bolnicu, ne počne od trenutka uzimati podatke o pacijentu, kad

25

26

27

28

29

30

1 su tegobe počele i kako su one tekle. Jedina razlika, znači, u metodi uzimanja
2 iskaza je što to nije pacijent nego je to žrtva. A princip je isti, i to: da se
3 počinje pričati i pisati, zajedno sa žrtvom, od onog trenutka kad je počelo
4 traumatsko iskustvo i do njezinog kraja. Taj dokument... zašto sam rekô
5 dokument, ima... odnosno pravno oblikovan na način iz razloga što on ima
6 vjerodostojnost u našoj medicini, u našoj struci kao medicinski dokument koji
7 mora biti liječnička tajna. I to nije nikakvo, ovaj, igranje tužilaštva, nije
8 nikakvo igranje, ovaj, sudaca, nego je to u sigurnim i slobodnim uvjetima da
9 žrtva još jedanput preradi i verbalizira svoje traumatsko iskustvo u sigurnosti
10 i da se vrati u realitet.

11 Časni Sude, ono što mogu reći, radeći sa žrtvama, ja i moj tim radeći
12 iskaze... Odnosno, prvi postupak, znači, koji su, ovaj, jedan od... ustvari
13 bolje reći jedan od postupaka koji su prošli metodu, znači, prolaska tog
14 traumatskog iskustva i pisanja, odnosno metodu *testimonyja*, da mogu biti ponosan
15 da ka... Takvi pacijenti su se bolje osjećali, nisu imali nikak'ih ek'cesa, ono
16 što bi se očekivalo kod pojedinih žrtava, znači da bude osjećaj ljutnje, što s
17 pravom imaju. Nije bilo osvete, nije im ništa bilo, nego smo ih pokušali
18 resocijalizirati, ovaj, u društva i vratiti u po... punopravne, znači, građane
19 na način da se ne osjećaju kao žrtve ponižene, posramljene, već da oni steknu
20 psihološki u sebi da su oni *de facto* svjedoci nečega i da nemaju zbog toga
21 osjećaj krivnje ili srama, koji se psihološki u jednom određenom broju tak'ih
22 ljudi javlja, pogotovo kod žrtava seksualnog zlostavljanja, ovaj, koje se
23 događalo. I to je taj, znači, prvi neposredni uspjeh te metode.

24 Iz toga, znači iz te jedne pojednostavljeno povijesti bolesti, odnosno
25 povijesti traumatskog iskustva, dalje smo mogli vidjeti, ovisno o intenzitetu

26

27

28

29

30

1 traumatskog iskustva, procijeniti eventualno kol'ko tu osobu treba još
2 medicinski dalje zbrinjavati.

3 P: Hvala Vam na ovom odgovoru, gospodine Lončar. Detaljno ste opisali
4 šta je bio... šta je suština iskaza koji se uzima od žrtve. U vezi sa tim, sa
5 objašnjenjem koje ste dali, na strani 1, koja se nastavlja potom na stranu 2
6 engleskog teksta, stoji jedan naslov "Iskaz". To je u ovom poglavlju 2,
7 "Metodologija rada sa žrtvama rata" i Vi ste nam sada objasnili da je jedan od
8 ovih nekoliko glavnih ciljeva, pod jedan, uzimanja iskaza od žrtve.

9 Da li sam u pravu kada citiram deo Vašeg ekspertskog nalaza u kome Vi
10 kažete da je povijesni pregled metode uzimanja iskaza pokazao da je to nastalo u
11 Či... u Čileu u tajnom radu, da bi se pomogla... pomoglo žrtvama diktature, a da
12 je metoda uzimanja iskaza terapija? Je li to suština uzimanja metode?

13 O: Da, upravo tako. Suština metode je terapija. Znači, to je prvi i...
14 znači, zašto se on ima, zbog terapijski... Znači, na prvom mjestu je terapijski
15 efekt.

16 P: Ako je na prvom mestu terapijski efekat, kako Vi na sledećoj strani
17 kažete da je metoda uzimanja iskaza za glavni cilj imala istraživanje kršenja
18 međunarodnih konvencija o ljudskim pravima i da je zbog toga iskaz formulisan
19 kao pravni dokument? Ako je cilj terapija, onda je valjda to osnovni cilj.

20 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Vaša uvažena kolegica je na nogama.

21 GĐA VALABHJI: [simultani prijevod] Željela bih samo da ukažem na
22 sljedeće: mislim da je ovo drugi put da je moj uvaženi kolega okarakterizirao
23 prvu tačku na spisku metoda kao glavni cilj. A ustvari piše: "Glavni ciljevi
24
25
26
27
28
29
30

1 su..." Prema tome, nekoliko ciljeva je navedeno, a jedan od njih, koji je pod
2 brojem 1, je samo jedan od tih ciljeva i ne bih ga nazvala jedinim ciljem. I
3 željela bih da ukažem na to.

4 Hvala, časni Sude.

5 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala.

6 G. MILOVANČEVIĆ: Saglasan sam sa ovom opaskom moje koleginice, časni
7 Sude.

8 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Onda, molim Vas, primite to k znanju.

9 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala.

10 P: Pod tačkom 2, kada govorite o nekoliko glavnih ciljeva metode
11 uzimanja iskaza žrtve, Vi kažete da se uzimanjem iskaza od žrtve postiže
12 terapijski efekat. To razumem. Pitanje je vezano za nastavak, u kome kažete:
13 "Uzimanjem iskaza od žrtve, žrtva je postajala svedokom, što je bio korak ka
14 ponovnoj integraciji u društvo." Da li je to bio način da se žrtva oslobodi
15 tereta koji nosi, kao osoba koja se Vama obratila kao psihijatru? Jeste na to
16 mislili?

17 O: Ono što sam mislio, znači, onaj pod ovime, znači da je to
18 psihološki... znači, psihološko stanje koje žrtva mijenja, ne pravno. Ponavljam:
19 ne pravno, nego psihološko stanje. Znači, davanjem, ovaj, tog iskaza i prolaskom
20 kroz taj terapijski postupak, *de facto*, kad je žrtva ispričala nekome, ona nije
21 više samo žrtva - govorim psihološki, pravno ne komentiram - nego je, znači,
22 postala i svjedokom, što je za žrtvu daleko psihološki bolje. To ćete i sami
23 razumjeti kao pravnik, da nikome nije ugodno biti žrtva, sa svim onim, ovaj,
24 konotacijama i problemima koje nosi takav status.

25

26

27

28

29

30

1 P: Hvala. Dalje, u vezi sa nekoliko glavnih ciljeva, pod tačkom 3 Vi
2 kažete da je prikupljanje podataka... da je jedan od glavnih ciljeva
3 prikupljanje podataka za izradu statističkih studija i da su te studije dovele
4 do saznanja o tome da su mučenje i tortura bili korišćeni kao oružje u ratu.
5 Jesam li Vas pravilno razumeo, da je tô to znači?

6 O: Da.

7 P: Hvala. Dalje kažete, pod ovom tačkom 3, da su mučenje i tortura kao
8 oružje u ratu... prikupljenim podacima se ispostavili kao oružje u ratu radi
9 realizacije strategije etničkog čišćenja. To je zaključak do koga ste Vi došli
10 kao psihijatar; je li tako?

11 O: Znači, pokazalo se "kauzalnost između primijenjenih metoda mučenja i
12 strategije etničkog čišćenja".

13 P: Etničko čišćenje se dokazuje pred ovim Tribunalom ili pred drugim
14 sudovima. Vi ste ga uzeli kao konstantu, kao nesumnjivu činjenicu, ili ste je Vi
15 utvrdili... ili ste ga Vi utvrdili?

16 O: Ponavljam ponovo citat: "... te su pokazale kauzalnost." Da prevedem,
17 o... to je od latinskog "causus", znači povezanost između primijenjenih metoda
18 mučenja i strategije etničkog čišćenja.

19 P :Pod tačkom 4... Pardon. Pod tačkom 4, kažete da metoda uzimanja
20 iskaza ima nekoliko ciljeva, pri čemu je jedan od glavnih ovo što je navedeno
21 pod tačkom 4, a to je klasifikacija tipova mučenja, sa posebnim naglaskom na
22 seksualno zlostavljanje, kako žena tako i muškaraca. Smatrate li i ovo seksualno
23 zlostavljanje oružje u ratu pri realizaciji strategije etničkog čišćenja?

24 O: Ponavljam, kao što sam rekao u prethodnoj točn... točki u mom radu,
25
26
27
28
29
30

1 ovaj, da sam došao do, znači, povezanosti između primijenjenih metoda mučenja,
2 pa između ostalog i seksualnog zlostavljanja, znači sa etničkim čišćenjem.

3 P: Da li se metoda uzimanja iskaza sa ovih nekoliko glavnih ciljeva
4 odnosila na teritoriju ondašnje Republike Srpske Krajine ili SAO Krajine ili,
5 ako Vam je to neprijatno, područja pod zaštitom Ujedinjenih nacija, UNPA
6 područja?

7 O: Znači, na Vaše pitanje odgovoreno... odgovaram, znači, da smo mi
8 radili, ovaj, sa žrtvama do kojih smo mogli doći ili koje su mogle k nama doći.

9 P: A te su žrtve bile sa kog područja?

10 O: One su bile, znači, sa područja Republike Hrvatske, koje su bile
11 prognane, i Bosne i Hercegovine, koje su bile izbjegle.

12 P: Pošto dajete ekspertske nalaze u predmetu optuženog Martića, da li se
13 ova četiri glavna cilja i ovi podaci koje nam saopštavate odnose na ono područje
14 za koje ga tereti optužnica Tužilaštva?

15 O: Ovo izvješće se odnosi, znači, na područje koje je bilo pod UNPA
16 zonama, znači odnosno, ovaj, pod nadležnosti snaga srpskih znači. A radi se o
17 osobama koje su s tog područja prognane i kojima smo imali pristup i mogućnost s
18 njima razgovarati, kontaktirati ih i pomagati im.

19 P: Dakle... I na kraju, da bismo došli do potpuno jasnog odgovora, na
20 osnovu razgovora sa žrtvama sa tog područja, sa UNPA područja, Vi ste došli, Vi
21 u ovom Vašem ekspertskom nalazu i u Vašem radu, do zaključka da su mučenje i
22 tortura kao oružje u ratu bili u kauzalnoj vezi sa strategijom etničkog
23 čišćenja, koja je prema optužnici tamo pov... provođena, a posebno ste
24 naglasili seksualno zlostavljanje muškaraca i žena, kao strategiju u... kao

25

26

27

28

29

30

1 oblik oruža... oružja u ratu i kao deo te strategije etničkog čišćenja. Jesam
2 Vas dobro razumeo?

3 O: Da, časni Sude.

4 P: Hvala. Molio bih da na monitoru pokažemo dokument Tužilaštva sa
5 liste, 327. Sa liste 65ter 327. To je dokument UNCIVPOL-a za Sektor jug.

6 Pre nego što se taj dokument pojavi na monitoru, dakle lista 65ter 327,
7 to je dokument UNCIVPOL-a koji sadrži sumarni pregled počinjenih krivičnih dela
8 prema pripadnicima hrvatske zajednice u Sektoru jug u jednom dužem vremenskom
9 periodu. U vezi sa tim, pokazaću Vam jedan deo tog dokumenta.

10 Mislim da smo na monitoru dobili tekst ovoga dokumenta, nalaza već...
11 Eh, ovo je, ovo je. Bravo. To je taj dokument.

12 Pred Vama se nalazi, gospodine Lončar, dokument Ujedinjenih nacija,
13 UNPROFOR-a. Šalje John McElligott gospodinu Thornberryu. Dokument je...
14 Oprostite. Dokument je od 27. jula 1993. godine. Predmet je "Zločini počinjeni
15 nad Hrvatima u Sektoru jug". Molim da pokažemo 3. stranu ovog dokumenta. Ako
16 možemo... ako možemo celu ovu skalu da... da stavimo u gro-plan. Hvala Vam.

17 Vidite, ovde se nalazi, gospodine Lončar, lista zločina koje je
18 registrovao UNPROFOR u jednom periodu, u jednom dužem periodu vremena. To je, na
19 primer, avgust 1992. - maj 1993. godine. Dosta dugačak period vremena.

20 U 29 stavki, u prvoj vertikalnoj koloni, navedeni su svi mogući oblici:
21 od krađe, paljevine, pucnjave, ugrožavanja i iseljavanja, ubistava, čak i vrlo
22 ozbiljnih krivičnih dela. Mi smo kroz sve to prošli. A mene interesuje da
23 pogledate tačku 20., ona nosi naziv "Silovanje". Vidite, prema toj tački 20, u
24 celom periodu od avgusta 1992. do maja devedeset... maja 1993. godine,
25 stanovništvo koje je prijavljivalo i o... i šumsku krađu i krađu brašna i šećera

26

27

28

29

30

1 do ubistva, svačega je bilo na tom terenu u tim nesrećnim vremenima, dakle nije
2 prijavilo niti je UNCIVPOL registrovao ijedan slučaj silovanja, ni jedan jedini.
3 Za razliku od toga, Vi ste Vašom analizom... Da li vidite to na ovom monitoru?

4 O: Da, da. Vidim, vidim, časni Sude.

5 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Uvažena kolegica je na nogama.

6 Da, gospođo Valabhji.

7 GĐA VALABHJI: [simultani prijevod] Časni sude, misli... Naime, ja ulažem
8 prigovor na ovo pitanje. Svjedok je svjedočio da su žrtve bile sa teritorije
9 Hrvatske i bilo je i drugih iz Bosne i Hercegovine. To su teritorije na koje se
10 on pozivao.

11 Ovaj izvještaj se odnosi na Sektor jug, a to je geografski bitno
12 drugačije područje od teritorija koje je pominjao ovaj svjedok. Ja se ne slažem
13 sa pitanjem mog uvaženog kolege.

14 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančević.

15 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, odgovarajući na moja pitanja, gospodin
16 Lončar je rekao da se i seksualni delikti kao oružje rata odnose - i to je
17 potvrdio - na UNPA zone, UNPA područja. Ja mu sada predočavam izveštaj sa jednog
18 takvog UNPA područja, velikog, koje je bilo poznato po 29 vrsta najrazličitijih
19 mogućih nepočinstava, ko god da ih je počinio. Nije... Ne vidim zašto bi se moja
20 kolegica tome protivila, šta je osnov za njeno protivljenje. Da je ovo
21 irelevantna stvar, da od avgusta jedne godine do maja druge godine nije
22 zabeleženo nijedno silovanje.

23 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Doktore, da li ste Vi obavili neko
24 istraživanje u ovom području?

25 SVJEDOK: /nerazgovijetno/, pokušat ću odgovoriti na ovo pitanje sa
26 sljedećim činjenicama, ako dozvolite.

27 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Samo sam htio da znam da li ste ovdje

28
29
30

1 uradili neko istraživanje i da li ste uradili istraživanje u saradnji sa onima
2 koji su napravili taj izvještaj koji je na ekranu. Da li ste radili zajedno s
3 njima?

4 SVJEDOK: Znači, imam spoznaje, znači, ako sam dobro s... Sektor, ovaj,
5 jug, to je područje Knina. Ono što... što zna u radu sa žrtvama, baš u kninskim
6 logorima bilo je seksualnog zlostavljanja, tako da me, časni Sude, ne s... ne
7 čudi da UNCIVPOL nije mogao obraditi u tom kratkom razdoblju te žrtve, jer
8 pretpostavljam da nisu im ni bile dostupne. To je... to je prvi dio mog
9 odgovora.

10 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam, svjedoče. Prije nego što
11 pređete na drugi dio, možete li odgovoriti na moje pitanje jednostavnim "da" ili
12 "ne"? Da li ste radili u saradnji sa...

13 SVJEDOK: /prijevod engleskog transkripta: "Ne, časni Sude."/

14 PREVODITELJICA: Prevodilac ne može da čuje oba govornika.

15 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam. U tom slučaju Vaše pitanje
16 postaje irelevantno i neću Vam ga dozvoliti, gospodine Milovančeviću. Da kažemo
17 ovako, da preformulišem prigovor: prigovor se prihvata.

18 Možete nastaviti, gospodine Milovančeviću.

19 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala. Hoćete nam okrenuti sledeću stranu ovog
20 dokumenta? Hoćete malo uveličati?

21 P: Dakle, gospodine Lončar, na ovom dokumentu čiju smo malopre gledali
22 stranu, u vezi koje Sud nije dozvolio pitanje, odnosno usvojio je prigovor,
23 nalazi se oznaka da se taj izveštaj odnosi na Vrliku, Drniš, Bratiškovce,
24 Smoković, Medak, Teslingrad, Zalužnica, Knin, Kistanje, Benkovac, Obrovac,

25

26

27

28

29

30

1 Gračac, Donji Lapac i Korenicu, a ne samo na Knin. Da li ste Vi obrađivali žrtve
2 sa ovih područja?

3 O: Časni Sude, kad sam rekô pod Knin, to se popularno kod nas zove UNPA
4 zona jug. To sam, ovaj... na to sam mislio, a ne na sam Knin. A decidirano sam
5 odgovorio da iz dokumenta koji je prethodno bio priložen, osim samih brojaka o
6 zločinima koji su procesuirani, odnosno prijavljeni, nisam dobro razumio, ne
7 čudi me. Još ću jedanput pokušati objasniti da nije bilo prijavljivanja
8 seksualnog zlostavljanja iz sljedećih razloga: kao što znamo iz naše medicinske
9 statistike, da negdje svako peto ili šesto silovanje se u civilstvu prijavi, da
10 se svako silovanje ne prijavljuje, znači, u normalnim mirnodopskim uvjetima, za
11 očekivati je da u ratu, a pogo... posebno po okolnostima, znači, bivanja po
12 zatvorima ili logorima, da je to još manja mogućnost da će neko to reći ili,
13 ovaj, prijaviti u tim okolnostima.

14 Ako još dozvolite, na kraju, da ovaj podatak što je gospodin
15 Milovančević naveo pod brojem 20, što je prazna rubrika, ne iznenađuje me.

16 P: Mene upravo iznenađuje činjenica da Vi, za razliku od UNCIVPOL-a koji
17 je sve utvrđivao, počev od krađe kašika do kamiona, nije pronašao to što ste Vi
18 pronašli. Ali u vezi sa tim, da li Vam je... da li Vas je tužilac upoznao sa
19 iskazom svedoka koji je bio ovde na suđenju, to je jedna žena kojoj su pobijeni
20 članovi porodice, muž i otac, je na pitanje Odbrane da li je ikada čula za neko
21 silovanje - to je region Saborskog - rekla: "Da, svega je bilo, ali toga nije."

22 Da li imate Vi takvu informaciju od tužioca u bilo kom smislu?

23 O: Od tužioca ne, časni Sude.

24 P: Hvala Vam. Dovoljno je.

25 Gospodine svedoče, bavićemo se sad jednom malo drugom temom.

26

27

28

29

30

1 Odgovarajući na pitanja tužioca, rekli ste da ste 1993. godine bili privedeni
2 zbog navodne promene dokumenata, da ste bili uhapšeni zbog Vašeg rada. A hoćete
3 mi... nam reći ko Vas je to uhapsio? Čije vlasti?

4 O: Časni Sude, ja sam na to pitanje već odgovorio da sam priveden na
5 informativni razgovor.

6 P: Ko Vas je priveo? Hrvatska policija?

7 O: Pa, hrvatska vlast, Hrvatska policija.

8 P: Vas je Hrvatska policija privela na informativni razgovor. Objasnili
9 ste da je to bilo navodno zbog nesređenih dokumenata, a rekli ste da je suština
10 bila priroda posla, što ste istraživali zločine. Vi ovde govorite samo o
11 zločinima nad Hrvatima. Zašto bi Vas hrvatske vlasti zbog toga privodile? Šta im
12 je to smetalo?

13 O: Ja mogu nagađati šta je nekome nešto smetalo. A obrađivao sam u svom
14 radu i bavio se ovim što ovdje danas pričam. I kao što je ovdje i bilo upita od
15 strane Obrane, koji su se... što imam pravo imati slobodu i tako je doživjeti,
16 jer su bili sumnjičavi prema ovome, jer su se... i Obrana pozivala da je moj rad
17 nekak'a... kvazi-tužiteljstvo, što sam već objasnio, pretpostavljam da je tako i
18 hrvatska vlast, iz neznanja ili čega već, znači neupućenosti, što imaju pravo i
19 ne znati, ovaj, došla u nekakve sumnje.

20 A što se tiče, znači, samih žrtava, radio sam bez obzira na vjeru,
21 naciju, vjeroispovijest žrtve, jer smatram da je žrtva univerzalna i da se...

22 A isto, takođe, da s... počinitelj treba biti sankcioniran, bez obzira
23 na vjeru, naciju i vjeroispovijest, i da on svoje ima ime i prezime.

24 P: Na engleskoj strani 1, počinje naslov u Vašem ekspertskom nalazu:

25

26

27

28

29

30

1 "Metodologija rada sa žrtvama rata", pod II. Taj se deo teksta onda nastavlja i
2 na engleskoj strani 2. Na B/H/S-u to je strana koja u gornjem desnom uglu ima
3 oznaku 655. Da li ste pronašli taj tekst, gospodine Lončar?

4 O: Jesam, časni Sude.

5 P: Vi tu objašnjavate, u prvom pasusu, da Medicinski centar za prava
6 čovjeka u svom radu sa žrtvama agresije na Hrvatsku i Bosnu i Hercegovinu se
7 sa... služio sa nekoliko metoda prikupljanja podataka. U vezi sa ovom oznakom
8 "agresije na Hrvatsku i Bosnu i Hercegovinu", možete li nam reći ko je to vršio
9 agresiju? U kom ste Vi to periodu vremena radili?

10 O: Časni Sude, to sam radio u razdoblju od 1991. do 1995., kad se misli
11 na ovaj termin "agresija".

12 P: U vezi sa ovom Vašom oznakom o radu sa žrtvama "agresije na Hrvatsku
13 i Bosnu i Hercegovinu", Vi tu i Hrvatsku i Bosnu i Hercegovinu predstavljate kao
14 žrtve agresije. A ko su agresori, po Vama?

15 O: Časni Sude, kad je riječ o agresiji i ko je agres...agresor, znači to
16 je općepoznata stvar. Ako kažem da je neko napao Hrvatsku i Bosnu i Hercegovinu,
17 znači to je neko izvana. A zna se ko je napao.

18 P: Ja bih od Vas baš želeo da dobijem Vaš odgovor o tome šta se to zna i
19 ko je to agresor.

20 O: Časni Sude, ovo prelazi okvire ovog mog vještačenja o posljedicama,
21 ovaj, žrtvama. Ja imam svoje osobno mišljenje koje mogu iznijeti, ako je
22 potrebno.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Vidite, gospodine Lončar, Vi ste napisali ekspertski nalaz koji je
2 dokaz bio u jednom drugom suđenju. Na va... osnovu i Vašeg nalaza je doneta
3 jedna presuda koja je pravosnažna, a ovde se drugom čoveku sudi na osnovu Vašeg
4 ekspertskog nalaza, gde Vi kažete da je metodologija rada sa žrtvama rata
5 zasnovana na prikupljanju podataka od žrtava rata u agresiji na Hrvatsku i Bosnu
6 i Hercegovinu. Ako ste to napisali u Vašem nalazu, ja očekujem da mi Vi onda
7 date odgovor, a da ne izbegavate odgovor.

8 O: Ja mogu dati odgovor o žrtvama.

9 P: Hvala Vam.

10 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, možda bi bio sad momenat da napravimo
11 pauzu. Mislim da nisam pogrešio u... u vremenu.

12 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Jeste, gospodine Milovančeviću.
13 Napraviti ćemo pauzu i nastavljamo sa radom u 16.00 sata.

14 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Molim ustanite.

15 ... Početak pauze u 15.30h

16 ... Sjednica nastavljena u 16.01h

17 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Molim ustanite.

18 Izvolite sjesti.

19 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančeviću, imate riječ.

20 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala, časni Sude.

21 P: Tužilaštvo nam je, gospodine Lončar, dostavilo jednu izjavu koju ste
22 Vi dali Tužilaštvu. To je materijal koji je nama obelodanjen i uz nju je
23 dostavilo jedan komplet fotografija u boji. Ja taj materijal imam samo u ovakvom
24 obliku. Zamoliću poslužitelja da nam na monitoru pokaže ove fotografije. One su
25 vezane za ovu temu kojom smo se malopre bavili, ratnim zbivanjima i šta se
26 dešava na terenu i kako Vi to ocenjujete.

27 G. MILOVANČEVIĆ: Molio bih, ako ste saglasni časni Sude, da pogledamo

28

29

30

1 nekoliko fotografija na monitoru. Možete jednu po jednu fotografiju prikazivati.

2 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Prije nego što predočimo fotografije,
3 da čujemo šta želi da kaže tužilac.

4 GĐA VALABHJI: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude.

5 Samo se pitam šta je relevantnost ovoga. Jučer je cijenjeni kolega
6 ukratko se dotakao teme ove izjave koja je dana u oktobru 2005. godine, i ona se
7 odnosi na ona područja koja nisu relevantna na ovu optužnicu. Mislim da se ta
8 područja nalaze u Bosni i Hercegovini. Dakle, moj prvi prigovor je na osnovu
9 relevantnosti.

10 A pod dva, mislim da sada već prelazimo... izlazimo iz okvira iskaza
11 ovoga vještaka u ovom predmetu.

12 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Svakako. Vijeće ne zna o čemu su ove
13 fotografije. Gospodine Milovančeviću, pokrenut je prigovor, uložen je prigovor.

14 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, namera je Odbrane da predočavanjem ovih
15 fotografija, to su fotografije žrtava o kojima ovaj svedok ima direktno
16 saznanje, namera je Odbrane da proveri objektivnost i nepristrasnost svedoka i
17 da proveri njegov navod o tome... u ovom poglavlju 2, "Metodologija rada sa
18 žrtvama rata", da je razgovarao sa žrtvama agresije na Hrvatsku i Bosnu i
19 Hercegovinu. Dakle, ekspert u startu svog nalaza polazi sa jednim unapred
20 zauzetim stavom da postoji jedno činjenično stanje koje Odbrana želi da proveri
21 i da odvede u pitanje. I može dokazati da to apsolutno nije tačno i da ekspert
22 čak to vrlo dobro zna, a drugačije predstavlja stvari. Mi na ovaj način
23 pokušavamo da dovedemo u pitanje kredibilitet eksperta koji je ovde prisutan. I

24

25

26

27

28

29

30

1 to je namera zbog koje hoćemo da prikažemo ove fotografije.

2 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da li se fotografije... da li su one
3 u vezi sa izvještajem koji je svjedok podnio za ovaj predmet ili su one u vezi
4 sa žrtvama za koje on kaže da je sa njima razgovarao u vezi s ovim konkretnim
5 predmetom?

6 G. MILOVANČEVIĆ: Radi se o fotografijama žrtava iz Hrvatske i Bosne i
7 Hercegovine. Fotografije se odnose na osobe, odnosno žrtve o kojima ekspert ima
8 neposredno saznanje i o kojima se izjašnjavao upravo ovde prisutnom Tužilaštvu,
9 samo u jednom drugom predmetu. Ali su one uz njegov ovdašnji ekspertski nalaz
10 dostavljene Odbrani kao deo materijala koji ide uz ovaj iskaz.

11 I mi želimo samo da u vezi sa tim postavimo pitanja koja treba da
12 provere kako i na koji način ekspert razmišlja obrađujući ovu temu, kakav mu je
13 pristup.

14 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] A da li je to propratni materijal
15 priložen uz izvještaj koji je ovaj svjedok podnio na ovu temu ili je to
16 propratni materijal u nekom drugom... u kojem predmetu?

17 Primjećujem da gospođa Valabhji nešto ima da kaže, ali hoću prvo da
18 čujem Vaš odgovor.

19 G. MILOVANČEVIĆ: Ako ste prvo pitanje postavili meni, to je kompletan
20 materijal koji nam je Tužilaštvo dostavilo u vezi sa ekspertskim nalazom ovde
21 prisutnog svedoka u našem slučaju. Sav materijal koji nam se dostavi vezano za
22 ovog prisutnog eksperta je za nas relevantan, jer je to materijal koji nam je
23 dostavila suprotna strana, Tužilaštvo. Pri tome se materijal odnosi na žrtve: i
24 na žrtve u Bosni i na žrtve u Hrvatskoj.

25 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala, gospodine Milovančević.

26 Izvolite, gospođu Valabhji.

27 GĐA VALABHJI: [simultani prijevod]

28

29

30

1 Možda je došlo do nekog nesporazuma kod kolege u vezi sa
2 objelodanjivanjem do kojeg došlo u vezi sa izjavom ovog konkretnog svjedoka. Po
3 pravilu 66 pravilnika, izjave svjedoka koji ovdje svjedoče moraju biti
4 objelodanjene, a mislim da je do objelodanjivanja došlo prema ovom pravilu. Tako
5 da nisam sigurna o karakterizaciji ovog propratnog materijala ili materijala
6 koji je obezbjeđen u vezi sa izvještajem vještaka, a kako ga je već
7 identifikovao moj cijenjeni kolega. Radi se o objelodanjivanju prema pravilu 66.

8 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Vi ste prema pravilu 66 objelodanili
9 ovaj materijal Odbrani u ovom predmetu?

10 GĐA VALABHJI: [simultani prijevod] Tačno, časni Sude.

11 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam.

12 Prigovor se odbacuje. Možete nastaviti, gospodine Milovančeviću.

13 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala, časni Sude. Možete staviti prvu fotografiju,
14 redom, tako kako su kod Vas, gospodine poslužitelju.

15 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančeviću, da li je ovo
16 nešto zbog čega bi trebalo da pređemo na privatnu sjednicu ili možemo ostati u
17 otvorenoj sjednici? Šta kažete na to?

18 G. MILOVANČEVIĆ: Nema potrebe za privatnom sjednicom, časni Sude. Nema
19 nikakve identifikacione oznake.

20 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] U redu. Hvala Vam.

21 G. MILOVANČEVIĆ:

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Da li je ovo fotografija koju prepoznajete, gospodine Lončar?
2 O: Časni Sude, još je na monitoru ne vidim, tako da... Ako treba na
3 monitoru vidjeti.
4 P: Trebalo bi da bude na monitoru. Mi smo je dobili. Vidite je tu pored
5 sebe, ako možete tako da je pogledate.
6 O: Da, časni Sude, prepoznajem fotografiju.
7 P: Možete li nam reći odakle potiče ta fotografija? Šta predstavlja?
8 O: To predstavlja žrtve iz Doljana, 1993. godine.
9 P: Žrtva je ko, koje nacionalnosti?
10 O: To su žrtve hrvatske nacionalnosti.
11 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Izvinite, mi to ne vidimo na ekranu.
12 G. MILOVANČEVIĆ: Oprostite, časni Sude. Meni se bilo pojavilo na ekranu,
13 pa se sada izgubilo.
14 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam. Sad imamo i mi ovo na
15 ekranu.
16 G. MILOVANČEVIĆ:
17 P: Dakle, mesto Doljani je u Bosni i Hercegovini. Ovo je žrtva po
18 nacionalnosti... osoba hrvatske nacionalnosti. Žrtva je muslimanskih snaga; je
19 l' tako, gospodine Lončar?
20 O: Da.
21 G. MILOVANČEVIĆ: Hoćete nam pokazati sledeću fotografiju? Možete nam
22 pokazati sledeću fotografiju, molim Vas.
23 P: Na ovoj fotografiji se nalazi kamion koji je transportovao te žrtve.
24 Radi se o hrvatskim žrtvama; je l' tako, gospodine Lončar?
25
26
27
28
29
30

1 O: Da.

2 P: Možemo preći na sljedeću fotografiju.

3 Ovo je više žrtava oko kojih rade ljudi koji ih, pretpostavljam,

4 identifikuju. Jesam u pravu, gospodine?

5 O: To je, kol'ko se sjećam, doktor iz UNPROFOR-a, ako dobro prepoznam.

6 P: Radi se i na ovoj fotografiji o hrvatskim žrtvama, kao posljedica

7 ponašanja muslimanskih snaga hr... Bosne i Hercegovine, je l' tako?

8 O: Da.

9 P: Hvala. Možemo sledeću fotografiju videti.

10 Šta je karakteristično za ovu žrtvu koja se nalazi na slici? Da li

11 možete prepoznati ne...nešto što je...

12 O: Teško. Ne znam na što...

13 P: Da li ima neke opekotine ili...

14 O: Tako djeluje. Više se ne sjećam, ovaj...

15 P: I to je osoba hrvatske nacionalnosti?

16 O: Kol'ko znam, da.

17 P: Hvala. Idemo dalje. Možemo sljedeću.

18 Na šta pokazuje ova ruka koja ima na sebi belu rukavicu? Na...

19 pretpostavljam na povrede koje se nalaze na grudnom košu žrtve?

20 O: Mislim da se slažem s Vama, da je to tako. Iako nisam siguran, mislim

21 da je.

22 P: Hvala Vam. Možemo pogledati i sledeću fotografiju.

23 Ovde vidimo žrtvu. Čini mi se da je u civilnom odelu. To su sve žrtve

24 vezane za jednu lokaciju kao i ove prethodne; je l' tako, gospodine Lončar?

25 O: Da. Kol'ko znam to su seljo... selo Doljani.

26

27

28

29

30

1 P: To je selo u kome su nastradali stanovnici hrvatske nacionalnosti od
2 strane muslimanskih oružanih sastava; je l' tako?
3 O: Da.
4 P: Hvala. Idemo dalje. Možemo sledeću pokazati. Hvala Vam.
5 I to je jedna od pronađenih žrtava; je l' tako, gospodine Lončar?
6 O: Da.
7 P: Hvala. Možemo dalje.
8 I ova fotografija prikazuje jednu od tih žrtava iz sela Doljani?
9 O: Da.
10 P: Hvala. Možemo dalje.
11 Šta je sa gornjim delom tela ove žrtve? Da li se to vidi na fotografiji?
12 O: Prve žrtve koja...
13 P: Da, da, prve žrtve koja je... u gro-planu mislim. Prva ka Vama.
14 O: Ova?
15 P: Tako je.
16 O: Teško mi je raspoznati, moram priznati, časni Sude.
17 P: Da li se vidi ima li žrtva glavu ili ne? Da li je to jasno s ove
18 fotografije?
19 O: Pa, nije, nije.
20 P: Hvala Vam. Možemo sledeću fotografiju pogledati.
21 Na ovoj fotografiji je žrtva, pri čemu su njene noge na fotografiji
22 bliže nama, ako tako mogu da kažem; je l' tako?
23 O: Da.
24
25
26
27
28
29
30

- 1 P: Takođe jedna od žrtava iz Doljana?
- 2 O: Da.
- 3 P: Da li je u uniformi ili je u civilnom odelu, da li možete razaznati?
- 4 O: Čini mi se da je u uniformi.
- 5 P: Hvala Vam. Možemo sledeću fotografiju pogledati.
- 6 I na ovoj fotografiji je jedan od žrtava iz Doljana?
- 7 O: Da, časni Sude.
- 8 P: Hvala. Idemo dalje. Možemo sledeću fotografiju, molim Vas.
- 9 To je snimak koji pokazuje kamion kojim su žrtve dovedene na mesto
- 10 pregleda; je l' tako?
- 11 O: Tako je, časni Sude.
- 12 P: Hvala. Možemo sledeću pogledati. Možemo sledeću fotografiju.
- 13 Isti taj kamion; je l' tako?
- 14 O: Da.
- 15 P: Hvala. Možemo sledeću.
- 16 Samo drugi ugao iz koga se vidi ovaj kamion?
- 17 O: Da. Tako je, časni Sude.
- 18 P: Hvala. Idemo dalje. Možemo sledeću fotografiju.
- 19 Ova žrtva ima povrede po glavi; je l' tako?
- 20 O: Tako je, kol'ko se vidi iz ovoga.
- 21 P: Hvala. Idemo dalje. Možemo sledeću fotografiju.
- 22 Možemo na sljedeću, ova je prilično nejasna. Mislim da pokazuje čoveka
- 23 koji manipuliše sa žrtvama.
- 24 Ovo je kamion isti. Pokazuje proces skidanja žrtava, je l' tako, sa
- 25 kamiona?
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30

1 O: Kol'ko s... Mislim dâ da.

2 P: Možemo sledeću fotografiju.

3 Ovo je hala u koju su... i prostorija u koju su dovedena ova dva kamiona

4 sa telima nastradalih; je li tako?

5 O: Tako nešto.

6 P: Hvala. Možemo sledeću fotografiju pogledati. Možemo sledeću. Hvala.

7 Zadignuta odeća ove žrtve pokazuje povrede po trupu; je l' tako? A vide

8 se i povrede po glavi.

9 O: Da. Kol'ko se razazna, da.

10 P: Da li se može nešto reći o prirodi povreda? Čime su nanete?

11 O: Pa, kol'ko vidim po fo... po fotografiji, najvjerovatnije da je to

12 vatreno oružje. Kol'ko se meni čini.

13 P: Hvala. Idemo dalje. Možemo sledeću fotografiju. Ima ih još samo

14 nekoliko, evo brzo ćemo završiti.

15 Ovo su sve te žrtve sad u jednom... na zajedničkom snimku. Može li se

16 tako reći?

17 O: Pa, otprilike da, kol'ko se sjećam.

18 P: Hvala. Hvala Vam. Mislim da bismo ovde mogli da završimo sa ovim

19 fotografijama. Zahvaljujem se sa... gospodinu poslužitelju.

20 Ove fotografije sam Vam predočio, gospodine Lončar, da bih Vas pitao

21 sljedeće: da li one pokazuju da je na teritoriji Bosne i Hercegovine 1993.

22 godine postojao oružani sukob u kome su muslimanske snage proizvodile i ovakve i

23 ovolike žrtve na hrvatskoj strani?

24 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da, gospođo Valabhji.

25 GĐA VALABHJI: [simultani prijevod] Izvinjavam se, ali moj prigovor je: u

26 čemu je relevantnost ovog ispitivanja?

27

28

29

30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančević, u čemu je
2 relevantnost ovog ispitivanja?

3 G. MILOVANČEVIĆ: Relevantnost je, časni Sude, upravo na ovom što piše u
4 prvoj rečenici drugog poglavlja ekspertskog nalaza, strana engles... na
5 engleskom 1, pod nazivom "Metodologija rada sa žrtvama." Pretpostavka i polazna
6 osnova ovog eksperta jeste da se radilo o žrtvama agresije na Hrvatsku i Bosnu i
7 Hercegovinu. A iz ovih fotografija se vidi da se radilo o s... u ovom konkretnom
8 slučaju, o oružanom napadu muslimanskih snaga na hrvatsko civilno i...
9 stanovništvo i pripadnike oružanih sastava. Ta tvrdnja koja direktno proističe
10 iz ovakve uvodne rečenice, da se radilo o agresiji koju vrše Srbi na Hrvatsku i
11 na Bosnu i Hercegovinu, po mom dubokom uverenju, direktno opredeljuje i usmerava
12 liniju razmišljanja i liniju rada ovog eksperta, u situaciji kada ekspert ima
13 tačno saznanje šta se zaista dešavalo u Bosni i Hercegovini, na primer.

14 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Možete li ponovo pročitati tu
15 rečenicu na kojoj kažete da se bazira relevantnost? Nisam čuo da ste pomenuli
16 riječ "Srbija" ili "srpski" u toj rečenici kada ste je pročitali.

17 Rekli ste nam, suština od koje polazi ovaj izvještaj je da ove
18 fotografije pokazuju da u ovom konkretnom slučaju su ovo bile žrtve agresije na
19 Hrvatsku i Bosnu i Hercegovinu. I tu ste stali. Niste pomenuli Srbe. A dok ste
20 pokazivali ove fotografije, Vi ste govorili svjedoku da je nacionalnost... koja
21 je nacionalnost ovih ljudi i odakle su oni. Govorili ste da su oni iz Doljana.
22 Ja imam pitanja da mu postavim na osnovu tih pitanja koja ste mu Vi postavili.

23 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, ekspert u svome nalazu govori o agresiji
24 koju na Hrvatsku i na hrvatsko stanovništvo i na Bosnu i Hercegovinu i na

25
26
27
28
29
30

1 bosansko muslimansko stanovništvo vrši neko sa strane. Iz ovih fotografija, iz
2 ovih odgovora eksperta, došli smo do podatka da su Bosni u kojoj su živeli i
3 Srbi i Hrvati i Muslimani, u konkretnom slučaju muslimanske snage masakrirale
4 hrvatsko stanovništvo i vojnike.

5 Pa ću tražiti od eksperta da nam objasni ko je tu agresor, ko koga
6 napada, ko je žrtva i o čemu se radi. Ja taj polazni stav eksperta proveravam.

7 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ali, gospodine Milovančević, da li je
8 ovaj svjedok rekao u svom izvještaju ko je bio agresor? Ove fotografije koje ste
9 nam pokazali, ja ne znam na koje vrijeme se odnose. Ne znam kako je ovaj svjedok
10 odredio nacionalnost ovih ljudi gledajući fotografije, kako je odredio odakle
11 su, osim što ste mu Vi rekli ko su oni bili i odakle su i on se samo složio s
12 Vama. I ako ta prva rečenica ima bilo kakve veze, on je rekao da je to bila
13 agresija počinjena na Hrvate i na stanovništvo Bosne i Hercegovine, a nije rekao
14 agresija od koga, ko je počinio agresiju. I imajte na umu da on u ovom iskazu ne
15 daje iskaz o činjenicama. On daje iskaz kao sudski vještak o posljedicama
16 traume, a Vi tražite da on bude očevidac, da svjedoči kao očevidac.

17 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, ekspert je na moje direktno pitanje ko je
18 to izvršio agresiju, rekao da je to opštepoznato. Pošto to meni nije
19 opštepoznato, ja onda moram da mu predočim materijal na osnovu... koji je on
20 prezentirao tužiocu, ovaj materijal koji je ovaj ekspert prezentirao tužiocu i
21 govorio o hrvatskim žrtvama koje su nanete od strane delovanja muslimanskih
22 bosanskih oružanih sastava.

23
24
25
26
27
28
29
30

1 Ceo ovaj ekspertski nalaz, časni Sude, se odnosi u ovom sledećem
2 poglavlju, da se radi o kauzalnosti metoda mučenja i strategije etničkog
3 čišćenja. Ceo ekspertski nalaz govori o srpskom udruženom zločinačkom poduhvatu.
4 I kroz ovog eksperta tužilac upravo to dokazuje, časni Sude. I ja proveravam da
5 li ovaj ekspert ima minimalan nivo objektivnosti u procjeni situacije i u ocjeni
6 činjenica i u iznošenju zaključaka.

7 Ako on u početnoj rečenici svog nalaza kaže da se radilo o agresiji na
8 Hrvatsku i Bosnu i Hercegovinu i neće da mi odgovori na pitanje ko je to
9 agresiju izvršio, već odgovara: "Zna se ko je to izvršio," ja onda moram da mu
10 ponudim dokumenta, konkretna, i da mu kažem: možete li mi reći ko je ovde to...

11 PREVODITELJICA: Gospodine Milovančeviću, prevodioci Vas mole da malo
12 sporije govorite.

13 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da. Ali da bi on mogao da odgovori sa
14 "da" ili "ne" na to pitanje, on mora biti u stanju da nam kaže da li je on bio
15 svjedok agresije koja je počinjena na ove ljude koji su na ovim slikama. Ne kao
16 ekspert, ne kao vještak, već kao očevidac. Inače, on Vam ne može reći ko je
17 počinio tu agresiju na ove ljude, zar ne? A rečenica u njegovom izvještaju na
18 koju nas upućujete ne pominje nikakvog agresora.

19 Vi morate da kažete ovom Vijeću kakvu... kako ste Vi uspostavili vezu
20 između tog izvještaja i ovih fotografija.

21 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, mi smo do sada razgovarali o prigovoru
22 tužioca da je ovo što sam pitao svedoka irelevantno. Mi do odgovora, ovih na
23 koje Vi s pravom ukazujete, još nismo došli. Sad je tek trebalo da mu postavim
24 ta pitanja. Vi ste... I da nam on dâ odgovore na ta pitanja, na ta konkretna
25
26
27
28
29
30

1 pitanja. Upravo ova na koja u ovom trenutku ne znamo odgovor.

2 Tu smo sad u... u raspravi otišli, čini mi se, za jedan korak napred u
3 odnosu na ono što sam mislio da pitam svedoka. Tako ja to razumem. A inače...

4 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Možda ste Vi otišli malo previše
5 napred, jer ste mu pokazali fotografije a niste uspostavili osnovu za
6 pokazivanje tih fotografija. Vama je dozvoljeno da pokažete te fotografije, jer
7 rekli ste da Vam je to objelodanilo Tužilaštvo, ali niste uspostavili osnovu za
8 to. Da ste Vi uspostavili osnovu prije nego što ste pokazali te fotografije, mi
9 bismo shvatili kuda Vi ciljate. Mi nismo shvatili kuda Vi ciljate. Ja još uvijek
10 ne razumijem kuda Vi ciljate. To je osnovno pravilo krivičnog postupka, da
11 morate da uspostavite osnovu za pokazivanje određenog dokaznog predmeta koji
12 nudite na usvajanje u Sudu. Prema tome, ako nam nudite dokaze za koje niste
13 utvrdili osnovu, očigledno oni ne mogu biti prihvaćeni sve dok ne utvrdimo
14 osnovu za uvođenje takvih dokaza. A Vi ne možete reći nama, Vi ne možete reći
15 Vijeću da Vijeće ide malo napred. Vi ne kontrolišete postupak u ovom trenutku.
16 Vijeće je to koje kontroliše postupak.

17 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, sasvim sam saglasan sa ovim što ste rekli.
18 Povlačim ono što sam rekao. Mislio sam prvenstveno na...

19 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam lijepo. Ako želite da
20 postavite ovom svjedoku pitanja u vezi sa ovim fotografijama, uspostavite osnovu
21 za takvo nešto, jer Vi ste samo pokazali fotografije nama svima. Mi ne znamo
22 odakle su, ne znamo koja je osnova za nuđenje tih fotografija.

23 G. MILOVANČEVIĆ: /?Uz Vaše dopuštenje/ upravo ću... učiniću to vrlo
24 kratko.

25

26

27

28

29

30

1 P: Gospodine Lončar, da li ste Vi 25. i 26. oktobra...

2 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Samo... Izvinite. Samo za zapisnik, u
3 ovom pogledu prihvaćen je prigovor.

4 G. MILOVANČEVIĆ:

5 P: Gospodine svedoče, da li ste Vi 25. i 26. oktobra 2005. dali izjavu
6 Tužilaštvu u vezi sa žrtvama koje su bile na fotografijama koje se odnose na ovo
7 selo koje ste pominjali?

8 O: Moram iskreno reći da ja više puta kontaktirô sam sa Tužiteljstvom,
9 tako da se ne sjećam datuma. A i na više okolnosti smo razgovarali, tako da se
10 ne sjećam, ovaj, ni znači konkretnog tog dokumenta, ali vjerujem Tužiteljstvu.

11 P: Dakle, Tužilaštvo je Odbrani dostavilo Vaš iskaz od 25. i 26. oktobra
12 2005. na B/H/S-u, gde Vi pod 26... 28 tačaka govorite o masakru u Doljanima
13 pored... pokraj Jablanice od 4. kolovoza 1993. godine, Međugorje. Da li se Vi
14 sećate da ste o tome razgovarali sa istražiteljima Tužilaštva?

15 O: Ne vidim... nemam taj dokument kod sebe, ali ja ne znam da sam dao
16 iskaz, kako Vi govorite, tako da mi je vrlo teško reći o kojem dokumentu... Ja
17 ga pred sobom nemam.

18 P: Dakle, Vi ste govorili o radu centra u tome iskazu, ovome koji sam
19 sada pomenuo, o radu Medicinskog centra za ljudska prava. U paragrafu 12 Vaše
20 izjave kažete da su sve istrage dobro dokumentirane u arhivama Vašeg centra. Pa
21 onda, u paragrafu 18, da su mrtva tela dopremljena s područja Doljana u
22 skladište u Tomislavgradu, "gde sam ga zajedno sa svojim kolegom Markom Radošem,
23 doktorom Markom Radošem, jednim britanskim liječnikom iz britanskog kontingenta
24 UNPROFOR-a pregledao." Tada su bila pregledana mrtva tela. Budući da je
25 očigledno bila reč o ratnom zločinu, u to se umešao UNPROFOR.

26

27

28

29

30

1 Ovom prilikom, u paragrafu 20, Vi kažete: "Predajem izveštaj naslovljen
2 'Izveštaj o masakru u Doljanima pokraj Jablanice', sačinjen..."

3 PREVODITELJICA: Prevodioci Vas mole da čitate sporije.

4 G. MILOVANČEVIĆ: Izvinjavam se prevodiocima, žurim.

5 Dakle, u paragrafu 20, stoji da predajete izveštaj o masakru u Doljanima
6 pokraj Jablanice, sačinjen 4. kolovoza 1993. u Međugorju. Kao i kasniji istražni
7 izveštaj pod naslovom "Izveštaj o muslimanskim zločinima u selu Doljani, općina
8 Jablanica". I onda u daljem tekstu objašnjavate fotografije, upravo ove
9 fotografije. Te fotografije koje su Vam malopre pokazane, dakle, vezane su uz
10 ovu Vašu izjavu i ja sam Vas o njima pitao.

11 Da li se sećate konteksta i ove izjave i o...ovoga događaja i ovoga...
12 ovih fotografija koje sam Vam malopre predočio?

13 O: Sjećam se da sam o tome s kolegama izvještavao, o tom masakru, al'
14 kažem, teško mi je o konkretnom dokumentu govoriti kad ga nemam pred sobom da
15 bih ga mogao, ovaj... Da li je taj dokument jedno izvješće centra ili... ili
16 neko svjedočanstvo? Ovog momenta nisam razumio.

17 P: Gospodine Lončar, oprostite što Vas prekidam. Dakle, smisao mog
18 pitanja nije bila da Vas bez dokumenta nateram da se setite nekog dokumenta. To
19 je zaista teško. Ono što sam želeo suštinski da Vas pitam...

20 O: Da.

21 P: ... ko je u ovom konkretnom slučaju agresor na hrvatsku stranu i na
22 hr... prema ovim hrvatskim žrtvama?

23 O: Kao što ste sami, barem što ste mi sad rekli da s...

24 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Već je donesena odluka da se to
25 pitanje ne dozvoljava dok ne utvrdite osnovu za takvo pitanje. Postavite osnovu
26 za takvo pitanje. Vi ste rekli da ćete to uraditi za pet minuta ili u kraćem
27 periodu.

28

29

30

1 Ja sam Vam rekao, ovaj svjedok nije očevidac. Izvještaj, dio izvještaja
2 koji citirate Vijeću, na koji kažete da se Vi oslanjate, u tom izvještaju se
3 kaže da je neko napao te ljude. Tu se ne pominje ime agresora. Kaže se "agresija
4 na Hrvate i na Bosance", ne kaže se ko je agresor. A on nije očevidac. On nije
5 bio očevidac masakra. On se bavi post-traumatskim stresnim sindromom, situacijom
6 nastalom zbog toga.

7 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude.

8 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da.

9 G. MILOVANČEVIĆ: /?Ja/ imam u vidu samo činjenicu da je Tužilaštvo nama
10 dostavilo iskaz svedoka o tome da je bio na licu mesta kada su žrtve iz Doljana
11 dovezene, da ih je pregledao zajedno sa lekarom UNPROFOR-a i da su podaci na
12 licu mesta da su žrtve potekle od muslimanskih snaga. I sve što sam želeo da
13 pitam svedoka, da ne gubimo ovoliko vreme, da li on može da potvrdi da je čuo
14 takvu informaciju. Dakle, ne da li je bio svedok napada. On nije svedok nijednog
15 napada, ni u Martićevom slučaju, a ni u ovome drugom, nego samo da je čuo za
16 takav podatak.

17 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančević, ja ne
18 razumijem šta Vi govorite. Zašto ne možete taj odgovor dobiti od drugih
19 svjedoka? Ovaj svjedok nam je rekao ono što nam je rekao u svom izvještaju. Ako
20 me možete uputiti na njegov izvještaj gdje on kaže da su ove žrtve napadnute od
21 strane konkretne treće strane, onda Vi možete da postavite to pitanje. A ustvari
22 i u tom slučaju Vaše bi pitanje bilo ponavljanje, zato što bi odgovor bio u
23 samoj izjavi, u pisanoj izjavi.

24 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, ja ću završiti sa ovom temom. Ali da ne bi
25 stvar ostala nejasna, dakle imao sam samo u vidu dokument Tužilaštva, izjavu

26

27

28

29

30

1 Lončar Mladena, ovdje prisutnog svjedoka, datu Tužilaštvu 25. i 26. oktobra
2 2005., gde u paragrafu 20 ovaj svedok kaže doslovno: "Predajem Vam izveštaj",
3 kaže Tužilaštvu, "naslovljen 'Izveštaj o masakru u Doljanima pokraj Jablanice',
4 sačinjen 04.08.1993., kao i kasniji istražni izveštaj pod naslovom 'Izveštaj o
5 muslimanskim zločinima u selu Doljani, općina Jablanica'." To su doslovne reči
6 ovoga svedoka u tekstu ove izjave koju je dao Tužilaštvu i ja ga pitam da li ove
7 fotografije imaju veze sa ovim tekstom ove njegove izjave.

8 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Stanite tu. Stanite tu, da Vam
9 pročitam ono što ste Vi citirali. Rekli ste: "Predajem Vam izvještaj", on kaže
10 Tužilaštvu, "sa naslovom 'Izvještaj o masakru u Doljanima pokraj Jablanice',
11 sačinjen 4. kolovoza 1993., i kasniji izvještaj sa naslovom 'Izvještaj o
12 muslimanskim zločinima'."

13 Znači, on Vam ovdje daje odgovor, to su muslimanski zločini. Dakle,
14 kriminalci su ovdje Muslimani, on Vam ovde daje odgovor, u selu Doljani. Dakle,
15 ja sam citirao samo ono što ste Vi nama rekli. Izgleda da u ovom izvještaju o
16 kojem on govori su kriminalci Muslimani.

17 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, ja sam samo taj odgovor želeo da dobijem od
18 njega, da li je on to rekao u svom izveštaju.

19 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] U redu, sad ste ga dobili. Eto, sami
20 ste ga našli u izvještaju.

21 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Da li... Sledeće pitanje za svedoka: da li svedok zna da je pred ovim
2 postupkom u toku suđenje šestorki iz Bosne i Hercegovine, iz hrvatskog
3 rukovodstva Bosne i Hercegovine, Jadranku Prliću i drugima, kojima se sudi za
4 masovne zločine hrvatskih oružanih sastava i snaga počinjenih prema muslimanskom
5 stanovništvu? Da li zna za takav postupak?

6 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] U čemu je relevantnost tog pitanja?

7 G. MILOVANČEVIĆ: U tome, časni Sude, što svedok priča sve vreme o
8 srpskoj agresiji i u Hrvatskoj i u Bosni i Hercegovini. Suština njegovog
9 kompletnog nalaza koji se nalazi pred nama jeste da su Srbi izvršili agresiju i
10 počinili sve zločine.

11 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ponovo, niste uputili ovo Vijeće na
12 tvrdnje ovog svjedoka protiv Srba, a sada kažete da je on iznio tvrdnje optužbe
13 protiv Srba. Upravo smo utvrdili, uz Vaš vlastiti napor, da je on rekao da su to
14 muslimanski zločini u Doljanima ili kako se već zove to mjesto. Ja sada ne
15 shvatam zašto ste postavili pitanje koje ste postavili i ne vidim u čemu je
16 relevantnost tog pitanja, da pitate o drugom suđenju koje se dešava pred ovim
17 Sudom.

18 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, da su muslimanske snage u konkretnom selu,
19 u Doljanima, počinile zločin prema Hrvatima, svedok je rekao u nekom drugom
20 postupku. Da su hrvatske snage počinile zločine prema Muslimanima, sudi se u
21 nekom drugom postupku. Mislim da svedok sve to dobro zna, ali u ovom nalazu on
22 govori samo o srpskoj agresiji. To je ono što mene buni. To je njegov polazni
23
24
25
26
27
28
29
30

1 stav. To je uslov *sine qua non*. Utvrdimo prvo da je to tako, a onda ćemo se
2 baviti konkretnim stvarima i sve je lako dokazati. To je smisao mog ispitivanja
3 ovde prisutnog svedoka. Ja pokušavam to da proverim.

4 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančević, Vi imate
5 pravo da postavite bilo koje pitanje ovom svjedoku, pod uslovom da je to pitanje
6 relevantno. A ako nije relevantno, bojim se da Vijeće ne može da dozvoli takvo
7 pitanje. Vi niste uspostavili relevantnost tog pitanja koje ste upravo
8 postavili, o drugim ljudima kojima se sudi na ovom Međunarodnom sudu. To nema
9 nikakve veze sa izvještajem ovog svjedoka i to pitanje nećemo dozvoliti sve dok
10 ne utvrdite, ne ukažete na relevantnost tog pitanja.

11 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala Vam.

12 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala i Vama.

13 G. MILOVANČEVIĆ:

14 P: Gospodine Lončar, Vi ste bili svedok ekspert u suđenju gospodinu
15 Babiću; je l' tako?

16 O: Da, časni Sude.

17 P: U toku tog suđenja, Tužilaštvo je izvršilo glavno ispitivanje, dakle
18 detaljno Vas je saslušalo na okolnosti upravo ovog nalaza koji se pred nama
19 nalazi. Jesam li u pravu?

20 O: Tako je, časni Sude.

21 P: U toku tog krivičnog postupka, u toku suđenja Babiću, Odbrana
22 gospodina Babića nije obavila Vaše unakrsno ispitivanje. Nije imala nijedno
23 pitanje; je l' tako, gospodine Lončar?

24 O: Kol'ko se sjećam, imala je.

25 P: Zamolio bih gospodina poslužitelja da podeli transkripte sa suđenja

26

27

28

29

30

1 gospodinu Babiću. Mi ih ovde imamo u dovoljnom broju primeraka za Sud, protivnu
2 stranu i za svedoka, kao i za prevodilačku službu.

3 Dakle, pred Vama se nalazi, gospodine Lončar, kao i pred svima
4 prisutnima u sudnici, transkript sa suđenja koje je održano 1. aprila 2004.
5 godine, u predmetu optuženog Babića. U vezi sa tim... Samo momenat jedan.

6 Ako pogledate 70. stranu ovog transkripta, sam transkript počinje sa
7 stranom 66, videće se... vidi se da gospodin Whiting počinje uvodno izlaganje.
8 Na toj 70. strani, gospodin Whiting najavljuje da će izvršiti uvodno izlaganje i
9 da ima jednog jedinog svedoka, to ste Vi, gospodin Lončar, s tim što je pogrešno
10 označeno Vaše ime. Stoji, čini mi se, Mladić Lončar, trebalo bi Mladen Lončar.
11 Da li se slažete sa tim? To je strana koja u gornjem desnom uglu ima oznaku 70.

12 U prvoj trećini teksta...

13 O: Da, ovdje je moje ime.

14 P: Jeste, jeste. Pogrešno Vam je samo navedeno. Omaška je očigledno
15 učinjena u samom transkriptu.

16 Na stranama 71, 72 i 72, gospodin Whiting izlaže suštinu sporazuma koji
17 je postignut sa gospodinom Babićem, a na strani 74, gospodin Whiting se kao na
18 dokaz poziva na iskaz prvog svedoka. To je dno same strane 74, počinje sa redom
19 21. I u tom delu transkripta gospodin Whiting obaveštava Sudsko veće da jedan
20 svedok iz Dubice opisuje koliko je Hrvata napustilo njegovo selo, selo Dubica,
21 za vreme konflikta i da je 20. oktobra 1991. godine ubijeno 53 civila, pri čemu
22 su prethodni bili smešteni u lokalnom vatrogasnom domu gde su čuvani od strane
23 lokalnih Srba i JNA.

24

25

26

27

28

29

30

1 Da li je ovo podatak na koji ste i Vi naišli kad ste radili Vaš
2 ekspertski nalaz?

3 O: Moram, časni Sude, usporediti je li... da li se podaci poklapaju.

4 Ako može još jedanput pitanje, časni Sude? Sve sam pronašao u mom
5 izvještaju...

6 P: Hvala Vam, gospodine Lončar. Malo je nezgodno se snaći u svim tim
7 stranama papira.

8 Dakle, gospodin Whiting na ovoj strani 74, u 21. redu...

9 O: Dobro.

10 P: ... govori o svedoku iz Dubice, koji opisuje kako s... je koliko je
11 mnogo Hrvata napustilo selo, selo Dubicu...

12 O: Dobro.

13 P: ... za vrijeme konflikta i da je 20. oktobra 53 civila bilo smešteno
14 u vatrogasnoj stanici, gde su čuvani od lokalnih Srba i JNA. Da li je to podatak
15 koji se slaže sa onim kojim ste Vi operisali?

16 O: Ja citiram moj podatak do kojeg sam ja došao: "Uhvatili 53 civila u
17 selu Dubica i zatočili u seoski vatrogasni dom."

18 P: Hvala. Na strani 76 ovog transkripta, red 8. transkripta, gospodin
19 Whiting navodi ono što svedoči drugi svedok, doslovno tako stoji. Strana 76, ako
20 možete pronađite, red 8. Kaže: "Drugi svedok obezbeđuje evidenciju o napadu
21 srpskih snaga..."

22 PREVODITELJICA: Gospodine Milovančeviću, prevodioci Vas mole da
23 usporite.

24 G. MILOVANČEVIĆ:

25 P: Dakle, drugi svedok obezbeđuje dokaze o napadu srpskih snaga na
26 Škabrnju 18. novembra 1991. godine. Gospodin Whiting dalje kaže da ovi
27 svedoci... ovaj svedok govori kako su srpski vojnici, uključujući vojnike JNA i
28 SAO... vojnike SAO Krajine, namerno egzekutirali, ubili civile za vreme napada,
29 uključujući i starije i žene.

30 Da li je to podatak koji se slaže sa onim što Vi navodite u Vašem nalazu

1 i što ste Vi utvrdili?

2 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Šta on kaže u svom izvještaju?

3 Gospodine Milovančeviću, šta on kaže u svom izvještaju što bi trebalo da
4 se slaže sa ovim? Vi mu govorite šta je rekao gospodin Whiting, a ne šta on
5 kaže.

6 Vidite, Vi tražite potvrdu posredstvom ovoga svjedoka, tražite potvrdu
7 onih stvari koje su činjenice i koje se dokazuju putem očevidaca, a ovaj svjedok
8 je vještak, gospodine Milovančeviću. On je ovdje došao da dâ ekspertno
9 svjedočenje. Molim Vas da budete relevantni i ostanite u okviru svrhe
10 svjedočenja ovog svjedoka.

11 Vi tražite od ovog svjedoka potvrdu izjave koju je na Sudu dao tužilac.
12 Ta izjava tužioca je samo navod, tvrdnja. Tužilac i dalje treba da pozove
13 svjedoka koji će svjedočiti o tim navodima. Ovaj svjedok nije bio očevidac u tom
14 predmetu.

15 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, ovaj svedok je u svome nalazu, na strani
16 koja ima oznaku 668 B/H/S-a, a na strani 12 u engleskom tekstu, govorio o
17 napadnu na Škabrnju i opisao šta je on utvrdio iz razgovora sa preživelim. I ja
18 ga samo pitam da li to što je on utvrdio se slaže s ovim što gospodin Whiting
19 navodi na suđenju u slučaju *Babić*.

20 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] U redu. To sam Vas i pitao u mom
21 pitanju. Da li... da li se ovo slaže sa onim što ste rekli gdje i šta? Citirajte
22 tačno šta je rekao, tako da on može znati kuda ide i može tada biti u stanju da
23 odgovori na Vaše pitanje, odnosno može reći da se slaže ili da se ne slaže. Ali

24

25

26

27

28

29

30

1 ako kažete samo ono što ste napisali i šta je rekao tužilac na Sudu, to neće
2 biti od pomoći.

3 G. MILOVANČEVIĆ: /?Hvala,/ časni Sude.

4 P: Vi na strani 12 engleskog teksta, a to je strana 668 na B/H/S-u, u
5 posljednjem paragrafu govorite o Škabrnji i Nadinu i kažete : "Iz rada sa
6 preživelim i njihovih svedočanstava, otkriveno je da su pripadnici JNA i
7 srpskih paravojnih snaga po ulasku u selo... u navedena sela, nasumice birali
8 stanovnike tih sela. Jedi..."

9 PREVODITELJICA: Gospodine Milovančeviću, mole prevodioci da usporite.

10 G. MILOVANČEVIĆ:

11 P: Dakle: "Otkriveno je..." Žurim, ne mogu prevodioci da stignu.

12 "Otkriveno je da su pripadnici JNA i srpskih paravojnih snaga po ulasku u
13 navedena sela nasumice birali stanovnike tih sela - jedini kriterij je bila
14 nacionalna pripadnost - i ubijali ih."

15 Ovaj Vaš navod se slaže sa onim što gospodin Whiting navodi u svojoj
16 izjavi na suđenju Babiću; je l' tako, gospodine Lončar?

17 O: Moram bi... moram priznati, časni Sude, teško je pratiti jedno i drugo,
18 ovaj, ko je šta rekô. Ja se baziram na mom... i gledam ovaj moj izvještaj.

19 P: Dakle, da li je ovo što st... da li je ovo što sam Vam predočio u
20 skladu... da li je ovo što sam Vam predočio kao deo Vašeg izjava... izveštaja
21 Vaš izveštaj, kad se odnosi na Škabrnju?

22 O: Ovo u... na pod oznakom 0352668...

23 P: Da.

24 O: ... to se odnosi.

25 P: Na Škabrnju. To je eng... na engleskom strana 12.

26 O: Na... na h... na C/H/B/S-u, kako se zov...

27 P: O tome gospodin Whiting govori na strani 76 njegovog nastupa u Babićevom
28 predmetu, u transkriptu. Na 76 strani... na 76. strani transkripta. Je l' to vidite?

29 O: Ne vidim gdje piše Škabrnja, časni Sude.

30 P: 76. strana, red 9. Drugi svedok obezbeđuje dokaze o napadu srpskih

1 snaga na Škabrnju 18. novembra.

2 O: Da, da.

3 P: Govori kako su srpski vojnici, uključujući JNA i vojnike Krajine,
4 namerno egzekutovali /sic/ civile za vreme napada, uključujući starije i žene.
5 To je informacija koju ste Vi izneli u Vašem nalazu; je l' tako?
6 O: Ja imam svoju informaciju koju sam dobio od žrtava.
7 P: Hvala. U... na ovoj istoj strani 76 transkripta, gospodin Whiting u
8 13. i 14. redu govori o zločinu u Bruški, o tome kako je Milicija Krajine došla
9 u selo Bruška 21. decembra 1991. i masakrirala deset civila.
10 Vi... na strani 669, mislim na oznaku na B/H/S-u...
11 O: Da.
12 P: ... mislim da je engleska strana 12, govorite takođe o Bruški i
13 govorite o tome da je došla... pred ulazna vrata da su došle osobe koje su se
14 predstavile: "Mi smo Martićeva milicija," i pobili ljude. Je l' tako?
15 O: Samo ako sam, časni Sude, uspio pohvatati šetanje s jednog papira na
16 drugo, što me, moram priznati, malo zbunjuje, u selo su... Čekajte malo. Da, ovo
17 je iz... da, da, iskaza preživjelih svjedoka, kod mene.
18 P: Hvala. I da završimo ovu stranu 76 pre pauze. A ima još 15 minuta?
19 Pardon, požurio sam.
20 Drugi svedok koga na ovoj strani 76, to je u 20. redu, pominje tužilac
21 Whiting, govori o Poljanku i kako su civili tamo egzekutovani /sic/.
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Da bi na kraju, u 21. i 22. redu, govorio o svedoku koji svedoči o
2 hapšenju koje je obavila Martićeva milicija i o njegovom boravku u staroj
3 bolnici u Kninu.

4 Da li ste Vi i za te događaje čuli od žrtava?

5 O: Da. Samo teško, moram priznati. Opet kažem, ispričavam se časnom
6 Sudu, jer... Samo, časni Sude, ako mogu jednu zamolbu. Da l' mi se može
7 pojasniti pitanje, pa bih mogô konkretnije nešto reći?

8 P: Da li je ovo što gospodin Whiting navodi pred Sudom u slučaju Milana
9 Babića kao optuženog, ono što i Vi imate kao saznanje iz razgovora sa svedocima,
10 žrtvama?

11 O: Otprilike ovo što sam sad letimično vidio, kažem ne mogu, ovaj, baš
12 toliki konto informacije jedne paralelno drugoj, ali kol'ko vidim, da.

13 P: Molim Vas da... Hvala Vam na ovom odgovoru i žao mi je, jeste malo
14 naporno pratiti.

15 Na strani 77, gospodin Whiting u ovom transkriptu od 1. aprila 2004.
16 godine govori kako su Tužilaštvo i Odbrana pozvali zajedničkog svedoka. To ste
17 Vi, gospodine. Dakle, navodi ime doktora Mladena Lončara na 77. strani
18 transkripta, to su redovi 13. i 14...

19 O: 14. Da.

20 P: ... koji će se... koji je psihijatar i koji će se... čija se
21 ekspertiza bavi žrtvama rata, žrtvama zločina i svedočiće o efektu na žrtve
22 zločina u Hrvatskoj koji proističu, odnosno koji su se desili u ovom slučaju. Da
23 li je to zadatak koji ste Vi imali u Vašoj ekspertizi u slučaju *Babića*?

24 O: Pa, upravo cijelo vrijeme i govorim, časni Sude, da sam imao zadatak,
25 znači, koje su to posljedice zdravstvene kod žrtava.

26 P: Na strani 79, u redu 14 i 15, gospodin Whiting objašnjava da će
27 Mladen Lončar, gospodin Mladen Lončar...

28
29
30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančeviću, molite se da
2 ponovite broj stranice jer prevodioci nisu čuli.

3 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala, časni Sude. Radi se o strani 79 transkripta,
4 ovog od 01.04. Dakle, red 14. i 15.

5 P: Vašu ulogu kao veštaka, gospodin Whiting opisuje na sledeći način:
6 "Doktor Mladen Lončar će svedočiti ne samo o efektima zločina na žrtve već i
7 takođe o pozitivnim efektima priznanja krivice od strane okrivljenog i njegovog
8 prihvatanja odgovornosti."

9 Da li je i to bio Vaš zadatak, gospodine Lončar?

10 O: Moj zadatak je bio, znači, da kažem, ovaj, koji je imô efekat
11 priznanje gospodina Babića na jednu i na drugu etničku skupinu.

12 P: Hvala Vam. Sada smo utvrdili šta je bio Vaš zadatak pri izradi ovog
13 ekspertskog nalaza iz ovih Vaših odgovora.

14 A molim Vas da pogledamo sada stranu 116 ovoga transkripta. Na samom
15 vrhu ove strane 116, nakon što je tužilac završio svoje unakrsno ispitivanje, na
16 pitanje Suda u... Oznaku strane, gospodine Lončar, imate na samom, vrhu.

17 O: Ja i... i neke su stranice, ovaj, pojavljuje se više puta isti broj.
18 Ili kopirka /nerazgovijetno/, ja se ispričavam.

19 P: /nerazgovijetno/. Ja samo pokušavam da Vam pomognem /nerazgovijetno/.

20 O: Ja se ispričavam. Da. Je li... 116 ste rekli?

21 P: Jeste. U redu petom i šestom, na pitanje predsednika Veća da li
22 Odbrana ima potrebe da unakrsno ispituje svedoka Lončara, gospodin Mueller,
23 branilac optuženog, izjavljuje da nema vešt... pitanja sa strane Odbrane. I
24 gospodin Mueller Vam nije postavljao pitanja; je l' to tačno?

25 O: Kol'ko se sjećam, bio je jedan upit. Zato sam rekô: "Kol'ko se sjećam
26
27
28
29
30

1 da je bio gospo... jedna upit gospodine Muellera, kratki."

2 P: Ali načelno, unakrsno ispitivanje nije obavljeno; je l' tako?

3 O: Moram priznati da koje nije ni, ovaj, se smatra unakrsno ispitivanje;
4 je l' dovoljno ne znam.

5 P: Da li Vi dovodite u sumnju ovo što je konstatovano na ovoj strani
6 116, uredu 5 i 6, kao iskaz gospodina Muellera da Odbrana nema pitanja sa strane
7 Odbrane, sa svoje strane?

8 O: Ne. Nego, ovaj, više se ne sjećam. I moram priznati da, ovaj, bilo je
9 razgovora, a št... da li je to bilo u smislu razgovora ili, ovaj, odgovora, ne
10 znam točno.

11 P: Dovoljno je. Hvala Vam.

12 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da usmjerimo svjedoka, da li je
13 moguće da uputite na pitanje koje je postavio sudija? Jer prema transkriptu,
14 sudija El Mahdi je postavio pitanje: "Doktore, a ja bih Vas pitao..." Sudija El
15 Mahdi ka... Sudija Orije kaže: "Sudija El Mahdi ima još jedno pitanje za Vas." To
16 je pitanje koje je proizašlo... koje je došlo od sudije El Mahdija.

17 Možete li ovim zbuniti... ovim pitanjem sudije El Mahdija, da ga
18 pomiješate sa pitanjem koje dolazi... Da li je to moguće, da Vi miješate pitanje
19 koje dolazi od sudije El Mahdija sa pitanjima koja dolaze od Odbrane?

20 Jeste čuli moje pitanje, doktore?

21 SVJEDOK: A ispričavam se, časni Sude. Ovo mislite da li je moguće? Ja
22 s... ja se ispričavam, ja sam mislio da Odbrani upućeno pitanje.

23 Pa, moguće je. Moguće, časni Sude.

24 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Je li vidite to, gospodine

25

26

27

28

29

30

1 Milovančeviću? Oprostite, sudija El Mahdi je postavio pitanje svjedoku. Ne znam
2 da li je to ono pitanje na koje on misli kada je rekao da mu je... da je
3 unakrsno ispitan time što je postavljeno jedno pitanje. No tužilac je ustao.

4 Izvolite, gospođo Valabhji.

5 GĐA VALABHJI: [simultani prijevod] Časni Sude, ako pogledamo dalje u
6 transkriptu, ne znam da li je cijenjeni kolega imao namjeru da ide dalje, ali tu
7 se na stranici 123 nalazi pitanje gospodina Fogelnesta.

8 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ko je taj gospodin?

9 GĐA VALABHJI: [simultani prijevod] To je branilac gospodina Babića.

10 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, ako mogu nešto da pomognem: to je bilo
11 dodatno ispitivanje. Pošto je Odbrana izjavila da nema pitanja u unakrsnom
12 ispitivanju i pošto je Sud postavljao pitanja, naknadno se branilac javio radi
13 dodatnih pitanja. To za mene nije unakrsno ispitivanje. A inače je nesporno da
14 to u transkriptu postoji. Radilo se o nekoliko dodatnih pitanja. Možda je to
15 gospodina svedoka...

16 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] To je tačno, no ovaj svjedok ne zna
17 razliku između svega toga.

18 Izvolite, gospođo Valabhji.

19 GĐA VALABHJI: [simultani prijevod] Ja sam htjela upravo to da kažem,
20 časni Sude.

21 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Sve čega će se sjetiti to je da je
22 ustao advokat suprotne strane i postavio pitanja. A on Vam ne može reći o kojoj
23 se fazi radi.

24 No, bez obzira, bilo kako bilo, mislim da svi u sudnici prihvataju da to
25 nije bilo unakrsno ispitivanje, da su postavljena pitanja proizišla iz pitanja
26 koja su postavile sudije.

27

28

29

30

1 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala, časni Sude. Završili smo sa ovim transkriptom.

2 P: Svedoče, postaviću Vam sada neka pitanja vezana za... za upravo Vaš
3 ekspertski nalaz. Pominjali smo već stranu 2 i stranu 3, na kojoj se nalazi
4 naslov, odnosno jedna rečenica, sama metoda uzimanja iskaza, koja ima nekoliko
5 ciljeva i koji su glavni ciljevi. To je strana na B/H/S-u 656. Ispod tog teksta
6 nalazi se poglavlje 3 sa naznakom "Žrtve zatočeništva". Na engleskom se taj
7 naslov nalazi na 3. strani nalaza eksperta.

8 Jeste li pronašli taj tekst, gospodine Lončar?

9 O: Da.

10 P: Hvala Vam. U samom uvodu, Vi kažete da su "sa moralnog i
11 humanističkog aspekta logori uvek bili mesta najvećeg obezvređivanja ljudi, te
12 stoga i najveće sistavne degradacije etičkog kodeksa."

13 U vezi sa tim me interesuje da li je to Vaš stav prema žrtvama koje su
14 bile u takvim logorima, bez obzira na njihovu nacionalnu, versku i drugu
15 pripadnost i bez obzira na to gde se logori nalaze? Da li je to opšta
16 karakteristika svih žrtava koje su bile u logorima?

17 O: Časni Sude, točna je tvrdnja, znači, da su svi... sve žrtve iste, bez
18 obzira na vjeru, naciju, vjeroispovijest, ako su prošli ovo što sam ovdje pisao.
19 Stojim iza toga.

20 P: Hvala Vam. Na strani sledećoj na B/H/S-u, koja gore ima oznaku 657, a
21 na engleskom tekstu to je strana 3, drugi pasus odozdo na engleskom tekstu, Vi
22 počinjete poglavlje rečenicom: "U kninskim logorima bilo je zatočeno između 650
23 i 700 osoba nesrpske nacionalnosti."

24

25

26

27

28

29

30

1 Da li ste pronašli taj tekst?

2 O: Da, časni Sude.

3 P: U paragrafu 39 optužnice protiv gospodina Martića, pominje se...
4 pominju se, po navodima tužioca, objekti - sada ću Vam tačno citirati tekst
5 optužnice - objekti kratkoročnog i dugoročnog zatočenja. I pri tome se u
6 paragrafu 39 optužnice kao takvi objekti posle dve tačke navode: (a) Zatvor u
7 Kninu, SAO Krajina, kojim je upravljala JNA, koji je imao oko 150 zatočenika.
8 Pod (b) se navodi stara bolnica u Kninu, kojom je, kako stoji u optužnici,
9 upravljala Martićeva milicija; oko 120 zatočenika. Pod (c) paragrafa 39
10 optužnice, navodi se policijska stanica u Titovoj Korenici, koja je imala 10
11 zatočenika. Pod (d) ovog paragrafa 39, pominje se policijska stanica u Bosanskoj
12 Kostajnici, sa 8 do 10 zatočenika. Pod (e), policijska stanica u Bosanskom
13 Novom, sa 50 zatočenika. I na kraju, pod (f) ovog para... ovog paragrafa 39,
14 fabrika cipela "Sloga" u Prnjavoru, 180 zatočenika.

15 Predočio sam Vam ovaj tekst da bih Vam predočio jednu činjenicu. Kada se
16 saberu sve ove brojke o kojima govori optužnica, dolazi se do neke cifre od oko
17 500 ljudi. Vi ste u ovom Vašem ekspertskom nalazu naveli cifru između 650 i 700
18 osoba nesrpske nacionalnosti u kninskim logorima. Na osnovu čega ste utvrdili tu
19 cifru?

20 O: Časni Sude, kao što sam jučer rekao, znači, na temelju, ovaj,
21 razdoblja koje sam imô kontakte, znači, s ljudima koji su bili od 1991. do 1995.
22 godine i na temelju njihovih, znači, priča došli smo do broja. Zato nije tako
23 precizan, već se kaže između... između 650 i 700 osoba.

24 Ali još jedan razlog zašto je između 650 i 700, jer su žrtve pričale da

25

26

27

28

29

30

1 su bili ne samo građani iz Republike Hrvatske već da su bili i građani iz Bosne
2 i Hercegovine, znači kako do, ovaj... znači od područja Bihaća. Ono što sam
3 dobio od preživjelih žrtava nisam tu pisao, a sad obrazlažem otkud ta brojka.

4 Isto sam dobio brojku da je jedan dio tih žrtava koje su pričale, da su
5 razmijenjene prema Kupresu. I tako sam dobio taj broj, znači na temelju priča
6 koji su bili u tim logorima.

7 P: Taj se broj razlikuje od tužiočevog navoda, ali o tome ćemo nakon
8 pauze.

9 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, mislim da smo već zašli u vreme za pauzu.

10 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Time ćemo se baviti, a Vi tokom pauze
11 razmislite da li je to pitanje relevantno, gospodine Milovančević. Ovaj svjedok
12 je vještak. Njegove brojke i procjene nemaju nikakve veze sa ovim predmetom. Nas
13 interesuju efekti traume. Razmislite o tome.

14 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Ustanite!

15 ... Početak pauze u 17.19h

16 ... Sjednica nastavljena u 17.47h

17 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Ustanite, molim.

18 Izvolite sjesti.

19 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančević, izvolite.

20 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala, časni Sude.

21 P: Gospodine Lončar, pre pauze smo došli do ovog trećeg poglavlja o
22 žrtvama zatočeništva. Rekli smo koje su njihove opšte karakteristike, odnosno
23 kako zatočeništvo pogađa ljude.

24 O: Da.

25 P: Vi ste u Vašem ekspertskom nalazu, na strani 659 na B/H/S-u, a ona je
26
27
28
29
30

1 na engleskom inače 4. strana, poslednji pasus, obradili najčešće psihičke
2 poremećaje, potom poremećaje koji su na drugom mestu generalizirani kao
3 anksiozni poremećaji i onda treće poremećaje zastupljene po... po onome što ste
4 Vi utvrdili kao depresivne reakcije i slično. U vezi sa tim nemam pitanja, jer
5 pretpostavljam da je to opšta slika kod svih ljudi koji su boravili u
6 institucijama o kojima se ovde govori; je l' tako?

7 O: Tako je, časni Sude.

8 P: Na engleskoj strani 6 Vašeg nalaza, a na B/H/S-u nosi gore oznaku,
9 gospodine Lončar, 660 u gornjem desnom uglu, počinje četvrto poglavlje, gde
10 govorite o žrtvama proterivanja i žrtvama... ljudima čiji su domovi uništeni i
11 koji su sve izgubili.

12 Pri tome kažete da se radi o prognanicima, odnosno o prognanim osobama
13 koje su iskusile takozvani dislokacijski stres, koji je jedan od najtežih za
14 ljudsko biće. I to je karakteristika za svaku prognanu osobu; je l' tako,
15 gospodine Lončar?

16 O: Tako je.

17 P: Da li Vam je poznat podatak koji postoji u izveštaju generalnog
18 sekretara Ujedinjenih nacija, da je krajem 1991. godine na području tadašnje
19 Jugoslavije bilo oko 500.000 prognanih osoba? Da li znate za taj podatak?

20 O: Znam za podatak da je u jednom trenutku samo na području, čak mislim
21 da je veći podatak, ovaj, kako ga Vi citirate, da bi on mogô biti, je li, u
22 jednom trenutku, sad ne znam točno koje godine, no ovaj podatak da je Hrvatskoj
23 bilo između 400.000 i 500.000 samo prognanih i izbjeglih, ta dva termina. Tako
24 da je moguće Vaš podatak i veći.

25

26

27

28

29

30

1 P: Na sve te ljude, bez obzira na brojku koja se utvrdi, važe, odnosno
2 odnose se ovi zaključci o kojima ste Vi govorili kada pominjete takozvani
3 dislokacijski stres; je l' to tako?

4 O: U načelu, da.

5 P: Na strani Vašeg nalaza sledećoj, koja na B/H/S-u nosi oznaku 661, to
6 je engleski... strana na engleskom broj 6, pasus treći, Vi kažete da je sa
7 područja SAO Krajine proterano, odnosno izbeglo... Oprostite, počeo sam bez
8 mikrofona. Dakle, na engleskoj strani Vašeg nalaza... na strani 6 engleskog
9 teksta Vašeg nalaza, pasus treći...

10 O: Da.

11 P: ... a strana 661 na B/H/S-u, Vi kažete: "S područja SAO Krajine
12 protjerano je, odnosno izbeglo na desetine tisuća Hrvata i nesrba. Praktično
13 celokupno nesrpsko stanovništvo je deportirano, prisilno uklonjeno ili ubijeno.
14 Hotimično su razarane kuće, privatna imovina, javne i kulturne ustanove,
15 spomenici kulture i sakralni objekti hrvatskog i drugo nesrpskog stanovništva,
16 posebno u Dubici, Cerovljanima, Baćinu, Saborskom, Poljanku, Lipovači i
17 zaseocima Vagancu, selu Škabrnji, Nadinu i Bruškoj, u području SAO Krajine."

18 Da li ste primetili da je ovaj navod iz Vašeg ekspertskog nalaza gotovo
19 identičan, ako ne prepisan tekst paragrafa 23(j) optužnice protiv gospodina
20 Martića? Je l' to Vaš nalaz ili ste Vi taj tekst preneli iz optužnice?

21 O: Ovo je moj autentični nalaz koji sam pisao, kako bi ilustrirao za tu
22 skupinu koje je to traumatsko iskustvo, u smislu epidemioloških razmjera.

23 P: Vi ste, na osnovu razgovora sa određenim brojem žrtava, ustanovili
24 nekoliko desetina hiljada, kako kažete, Hrvata i nesrba, praktično celokupno

25

26

27

28

29

30

1 nesrpsko stanovništvo da je deportirano, prisilno uklonjeno i ubijeno i da je
2 hotimično uništavana imovina. To ste Vi iz Vašeg ekspertskog... Vašeg rada sa
3 žrtvama usta...ustanovili?

4 O: Znači, ako mogu ponoviti, ovaj, ja ću... protjerano, izbjeglo, znači,
5 a onda na kraju deportirano, prisilno uklonjeno ili ubijeno. To je točna
6 formulacija.

7 P: Ja ću Vam pročitati član, odnosno paragraf 23 optužnice, koja u...
8 pod tačkom (i) kaže: "Deportacija ili prisilno premeštanje desetina hiljada
9 hrvatskih i drugih nesrpskih civila," a pod tačkom (j), ono što Vi takođe
10 navodite u ovom paragrafu u identičnom tekstu: "Hotimično uništavanje stambenih
11 objekata i druge javne i privatni imovine, kulturnih ustanova, istorijskih
12 spomenika i verskih objekata hrvatskog, muslimanskog i drugog nesrpskog
13 stanovništva, posebno u Dubici, Cerovljanima, Baćinu, Saborskom..." sad da ne
14 ponavljam sve ovo, mislim, što ste Vi napisali.

15 O: Da.

16 P: Jer */sic/* to tekst preuzet iz optužnice? Jeste Vi to preuzeli od
17 gospodina Whitinga ili je on to preuzeo od Vas?

18 O: Ja nisam ni od kog preuzeo. I kad ste mi čitali tekst iz optužnice on
19 s... nije identičan da bi se moglo tvrditi da je identičan, je l', da je isti.

20 P: Ali se može reći da je gotovo 100 postotno identičan, gotovo; je l'?

21 O: Pa ne, ne.

22 P: Po Vama, ne?

23 O: Ne.

24 P: Hvala.

25

26

27

28

29

30

1 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Gospodine Milovančeviću, žao mi
2 je što Vas prekidam, no kakvu dokaznu vrijednost imaju odgovori, osim onoga što
3 je već sadržano u izvještaju? Zar nisu te poente koje Vi pokušavate da
4 postignete bolje postignute poređenjem ovih dvaju dokumenata? A imaćete priliku
5 kasnije da ovo iznesete na pažnju Suda. Da li je to primjeren odgovarajući način
6 unakrsnog ispitivanja, ako to radite ovako?

7 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala, časni Sude. Saglasan sam sa Vašom sugestijom
8 potpuno.

9 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Hvala, gospodine Milovančeviću.

10 G. MILOVANČEVIĆ:

11 P: Na ovoj istoj strani, Vi - a ona je na strani 6 i 7 engleskog teksta
12 - objašnjavate kroz koje faze prolaze prognanici, kroz koje stresogene faze. S
13 obzirom da ste to detaljno opisali, u tom pogledu za Vas u ovom trenutku neću
14 upućivati nijedno pitanje.

15 S tim što me interesuje navod na strani 7, na strani 662 B/H/S-a, a
16 engleska strana 7, gde kažete: "Većina prognanika napustila je domove za vreme
17 trajanja samog oružanog sukoba, a mnogi su bili priseljeni ... prisiljeni
18 napustiti svoj dom zbog tjelesnog maltretiranja i neposredne životne opasnosti."

19 Da li pri tome mislite...

20 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Koji paragraf da potražimo na
21 stranici 7? I gdje...

22 G. MILOVANČEVIĆ: Poslednji paragraf na 7. strani, časni Sude. Ispod ovih
23 tačaka 1, 2, 3, 4, poslednji paragraf. Pusus, ne paragraf nego pasus. Oprostite.

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Ovo je podatak koji potiče iz razgovora sa žrtvama; je li tako,
2 gospodine Lončar?

3 O: Tako je, časni Sude.

4 P: Na strani 7 i 8 engleskog teksta, a na strani 663 B/H/S-a, Vi
5 govorite o tim poremećajima koje preživljavaju porem... prognanici?

6 O: Da.

7 P: I govorite da su oni objedinjeni u skupini međunarodne klasifikacije
8 10 i da nastupaju kao neposredna posljedica jako akutnog stresa ili traume. To je
9 opšta osobina i pojava za sve ljude koji su pretrpeli takvo iskustvo. Je li
10 tako, gospodine Lončar?

11 O: Da. U ovom uzorku apsolutno.

12 P: Hvala. Na strani 664 B/H/S-a, engles... na engleskom to je strana 9,
13 Vi govorite o opštini Hrvatska Dubica i objašnjavate iz kojih se ona mesta
14 sastoji: Dubica, Baćin, Slabinja, Živaja i Cerovljani. Slabinja i Živaja su
15 srpska mesta, sela sa srpskim stanovništvom većinskim. Da li Vam je to poznato?

16 O: Da.

17 P: Kada ste govorili o ovim efektima progona, imali ste, pretpostavljam,
18 u vidu i njihovu sudbinu, sudbinu tih sela, kad ste ih ovde pomenuli.

19 O: Koje sam samo geografski naznačio sela, jer mi to prvenstveno nije
20 bio cilj obraditi sela već, znači, prethodno ljude koji su traumatizirani, a
21 onda iz konteksta toga vidjeti, ovaj, u toj skupini šta se dogodilo. Znači u
22 skupini osoba s kojima sam imao prilike tijekom rata kontaktirati i razgovarati

23

24

25

26

27

28

29

30

1 i... A iz toga onda i u početnom dijelu, znači šta je to dovelo do njihovih
2 eventualnih, ovaj, zdravstvenih poteškoća i problema. Iz tog razloga je ovaj
3 kratki uvod, radi... radi ilustracije.

4 P: Hvala. Hvala Vam. Kada pominjete baš ovo selo Baćin i Cerovljane,
5 uostalom kao i Predore u istom ovom pasusu, Vi govorite o posledicama koje su ti
6 ljudi preživeli. E sada, interesuje me da li ih u ovom slučaju obrađujete kao
7 žrtve proterivanja ili kao neke druge žrtve?

8 O: Ovdje, kad govorim o ovom dijelu, ovaj cijeli, znači, pasus se
9 odnosi, znači vraćam se na ovaj stranicu 660, 23... 0352660, znači ide pod IV,
10 govori se o žrtvama, znači, protjerivanja čiji su domovi uništeni, je l'. O toj
11 traumi govorim i tom traumatskom iskustvu kod žrtava.

12 P: Da li Vam je poznato, pošto ovde pominjete sela Baćin, Cerovljane i
13 Dubicu, da smo, na primer, mi juče imali svedoka koji je objasnio da to
14 stanovništvo iz tih sela nije proterano, da je ono otišlo iz sela 13., 14.
15 septembra 1991., po instrukciji HDZ-a, odnosno kriznog stožera, a da se to što
16 se desilo u Baćinu sa tom grobnicom desilo oktobra 1991., nakon toga? Da li to
17 znate?

18 O: Taj podatak da ih je neko, ovaj, ako sam dobro razumio, iz HDZ-a
19 poslô, taj podatak ne raspolazem.

20 P: Ovde je, gospodine Lončar, bilo i svedoka drugih, koji su govorili o
21 nekom Mateljaku iz Hrvatske Kostajnice kao šefu kriznog stožera i o njegovom
22 sprovođenju Tuđmanove naredbe da se stanovništvo ovih sela evakuiše. Za to niste
23 čuli?

24 O: Ne, nemam tih saznanja.

25 P: Hvala. Dva pasusa ispod ovoga koji smo sada gledali, Vi pominjete
26
27
28
29
30

1 selo Cerovljane i govorite o progonu otprilike 180 Hrvata. I za ovo selo nam je
2 svedok Tužilaštva saopštio da je stanovništvo napustilo selo pre sukoba, dakle u
3 prvoj polovini septembra, te da li Vam prema tome iskazu liči da se ne može
4 raditi o progonu?

5 O: Časni Sude, ja kad sam govorio, opisivô u općim informacijama, niti
6 mi je bila namjera, niti sam to htio, niti to tako sročio, znači, da pravno
7 definiram njihovu poziciju; ko, kako. Ono što je meni kao liječniku koji sam
8 radio sa tom skupinom prognanika bilo relevantno, to je da nisu mogli doći
9 svojim kućama, da su imali, ovaj, zbog tih razloga problema i da su im ti domovi
10 u velikoj većini bili razoreni. I iz toga, naime da za ono što je meni bitno,
11 što sam napisao, to su koji su to zdravstveni problemi kod te skupine ljudi
12 bili, 'ajmo tako reći, predominantni ili predisponirajući.

13 P: Hvala, gospodine Lončar. Kada pominjete ova sela Bacin... Baćin,
14 Dubicu i Cerovljane, Vi na sledećoj strani, to bi bila strana na engleskom
15 tekstu broj 10, navodite da se u... a na B/H/S-u to je strana poslednja tri
16 broja 665, pretposlednji pasus, gospodine Lončar...

17 O: Da.

18 P: ... da se na navedeno područje vratilo otprilike 95 prognanih...
19 /?95/ posto prognanih. Da li znate šta je bilo sa Srbima sa tog područja? Da li
20 su se i oni vratili?

21 O: To je podatak koji nije razlučivan po nacionalnosti.

22 P: Hvala Vam. Na strani koja na B/H/S-u nosi oznaku četiri šestice gore
23 desno u uglu, 6666, ili na engleskom strana 10, dolazimo do petog poglavlja
24 "Žrtve, rođaci ubijenih ljudi". Vi ovde u prvom pasusu... Da li ste pronašli taj
25 tekst, gospodine Lončar?

26 O: Da.

27 P: Govorite o tome šta su preživljavale žrtve, odnosno rođaci
28 nastradalih, ubijenih ljudi...

29 O: Da.

30 P: ... o njihovom tom iskustvu kao opštem ljudskom iskustvu...

1 O: Da.

2 P: ... i konkretnom, u svakom slučaju, da bi na sledećoj strani B/H/S-a,
3 koja gore nosi oznaku 667, a na engleskom tekstu 11. strana pretposlednji pasus,
4 naveli da je... Da li ste pronašli taj tekst?

5 O: 667?

6 P: Jeste, 667.

7 O: Da.

8 P: Posljednji pasus dole: "Od početka kolovoza 1991. pa do kraja veljače
9 1992., na području takozvane SAO Krajine, odnosno RSK, srpske snage, koje su
10 sačinjavale jedinice JNA, lokalne srpske TO i jedinice TO iz Srbije i Crne Gore,
11 kao i lokalne policijske jedinice i policije jedinice MUP-a Srbije, te srpske
12 paravojne jedinice, napadale i preuzimale vlast u selima i gradovima. Nakon
13 preuzimanja vlasti, uspostavljali su vlast koja je smišljeno progonila hrvatsko
14 i nesrpsko stanovništvo, kako bi ih isterala s tih područja. Ti su progoni bili
15 temeljeni na političkoj, nacionalnoj i vjerskoj osnovi."

16 Da li Vam je poznato da je ovaj tekst identičan paragrafu 22 optužnice i
17 23 optužnice, ovo što ste ovde napisali?

18 O: Ne.

19 P: Hoćete da kažete da je postojanje identičnog teksta rezultat Vašeg
20 rada, a ne korišćenja same optužnice Tužilaštva? Je l' tako treba da Vas
21 razumem?

22 O: Ispričavam se, časni Sude, ako možete pono... da Obrana ponovi
23 pitanje. Šta je identično??

24 P: Dakle, ja pred sobom imam tekst optužnice...

25 O: Da.

26 P: ... i ovo šta ste Vi opisali šta se dešava od početka kolovoza
27 1991...

28 O: Da, da.

29 P: ... pa nadalje, je doslovni tekst koji postoji u optužnici samoj, ali
30 identičan.

1 O: Ako, časni Sude, može samo konkretno šta je pitanje?

2 P: Interesuje me kako objašnjavate to da je tekst koji Vi nalazite u
3 Vašem nalazu identičan s optužnicom.

4 O: Pokušat ću to na dva, ovaj... dvije stvari odgovoriti na Vaše
5 pitanje. Znači prvo, nije mi poznato da je identičan. Drugo, taj tekst je
6 ilustracije radi. Kažem: on je nebitan, je li, uvijek sam, ovaj, pri pisanju,
7 ovaj, zdravstvenih problema uvodni dio koristio, znači samo ilustracije, da bi
8 se moglo povezati, znači, sa zdravstvenim problemima koji su mi bitni, je l'.
9 Tako da nemam komentara.

10 P: Za Vas je, dakle, koliko Vas razumem, irelevantno to što kao opštu
11 klimu progona, koja navodno postoji na određenom području, Vi konstatujete u
12 Vašem nalazu tekst koji je doslovno identičan sa tekstom iz optužnice, a onda u
13 taj milje smestate izveštaj žrtava. Da li taj... takva podloga može uticati na
14 Vaše razmišljanje i zaključivanje, gospodine Lončar?

15 O: Ne. Zato što taj tekst proističe iz priča žrtava koje su se osjećale
16 da su progonjene bile na političkoj, nacionalnoj i vjerskoj osnovi. To su priče
17 stotine žrtava koje su to doživjele. I to je njihov doživljaj, ne ulazeći u
18 pravni ambijent.

19 P: Ja u ovom izveštaju nisam, osim tri-četiri primera, video ni deset
20 izveštaja, a kamoli stotinama, a kamoli desetina hiljada o kojima Vi ovde
21 govorite. Prethodno ste rekli: "Sistematski progon desetina hiljada ljudi,
22 kompletnog stanovništva." Vi ste do takvog zaključka došli na osnovu stotina
23 intervjuisanih žrtava, je l' tako?

24 O: Malo veći broj, gospodine Milovančević.

25 P: A ne zato što ste, na primer, prepisali tekst iz optužnice?

26 O: Optužnica ne govori o zdravstvenom stanju i nemam optužnicu da bih
27
28
29
30

1 mogao komparirati tekst. Ali formulacije koje su ponavljale - ponavljam - i
2 psihološki doživljavale žrtve su to osjećale i to je njihovo, sa medicinskog
3 stanovišta, legitimno pravo da imaju pravo na svoj subjektivni osjećaj kako ga
4 oni doživljavaju.

5 P: U daljem tekstu, ispod ovoga koji smo sada citirali, nalazi se
6 sledeći pasus. To je na strani 668 B/H/S-a, na engleskom tekstu on počinje na
7 strani 11. i nastavlja se na 12. strani. Kažete: "Tako su se događali sledeći
8 zločini: u listopadu 1991. godine, na području općine Hrvatske Kostajnice su
9 srpske snage, sačinjene od JNA, lokalnog srpskog TO-a i Martićeve policije,
10 uhvatili 53 civila u selu Dubica i zatočili ih u vatrogasni seoski dom. 21.
11 listopada 1991., pripadnici srpskih snaga odveli su zatočena 43 Hrvata u blizinu
12 sela Baćin, gde su doveli još 13 nesrpskih civila iz Baćina i Cerovljana i tu su
13 ubili 56 osoba. Srpske snage su u isto vreme na jedno nepoznato mesto odvele još
14 30 civila iz sela Baćin i 24 civila iz sela Dubice i Cerovljani i tamo ih
15 ubili."

16 To ste Vi napisali u Vašeg izveštaju, gospodine Lončar.

17 O: Da, časni Sude.

18 P: Od /nerazgovijetno/ cetat... citat. A opet mi je simptomatično da je
19 to identičan tekst koji pro... kao i prethodno, koji postoji sada u paragrafu 26
20 optužnice. Jeste i ovakav tekst utvrdili iz iskaza svih saslušanih žrtava?

21 O: Brojke da, iz saslušanih žrtava koje su svjedočile doslovce kao što
22 ste ovdje lijepo citirali, način kako su ih odvezli i zatočili u seoski
23 vatrogasni dom. To je doslovce citat žrtve.

24 P: Dva paragraf... dva paraf... pasusa ispod ovoga, na istoj strani...

25 O: Da.

26 P: ... to je engleska strana 12 teksta, Vi navodite tekst za Saborsko.

27

28

29

30

1 Potom za Lipovaču i za Vukoviće. Ali je ono što mi je interesantno da i ovde
2 ovaj tekst, dakle za Saborsko, za Lipovaču i za Vukoviće, identičan onome koji
3 postoji u optužnici u paragrafu 30, za Saborsko, i u paragrafima 28 i za 29, i
4 29 za Vukoviće i Lipovaču. Jer /sic/ mislite da je to slučajno ili ste i to
5 utvrdili?

6 O: Ovi podaci na koje se ja baziram su podaci od žrtava i to nije
7 problem ih, ovaj, dobiti i provjeriti. Ja ću va... pa ako /nerazgovijetno/
8 pristanu, mogu doći ovdje i svjedočiti, je l'.

9 P: Vi za Saborsko navodite ubijenu najmanje 31 osobu, a u optužnici
10 stoji 20. U Lipovači navodite da je ubijeno 7 civila, u optužnici 8. U
11 Vukovićima da je ubijeno 10, a u optužnici 9. To su jedine razlike, u brojkama.
12 Inače, ostali tekst je identičan. To je rezultat sve Vašeg rada; je l' tako?

13 O: Rezultat su ove brojke koje su pokazatelj, kažem, ovaj, a Sud ih
14 je... da ih provjeri a... i da vidi. Al' meni su one ilustrator za ovu temu koju
15 sam opisivô dalje, zdravstveno stanje i posljedice kod žrtava.

16 P: Razlog zbog koga Vam postavljam ova pitanja, gospodine Lončar, jeste,
17 što je meni kao tema interesantno, da je Vama...

18 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančević.

19 G. MILOVANČEVIĆ:

20 P: /?Razlog zbog kojeg Vam/ postavljam ovo pitanje jeste, gospodine
21 Lončar, što je meni kao braniocu interesantno da Vam je kao ilustracija stanja
22 na terenu poslužio tekst koji je identičan sa tekstom u optužnici.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Pa ću Vas u vezi sa tim pitati... Vi na strani 668, posljednja rečenica
2 u posljednjem pasusu, to je na engleskom tekstu strana 12, kažete: "Tijekom 11.
3 /?mjeseca/ 1991., srpske snage su ušle u Škabrnju, idući od kuće do kuće ubili
4 38 nesrpskih civila u njihovim domovima i na ulicama. A u razdoblju od
5 18.11.1991. do veljače 1992. ubili preostale nemoćne hrvatske civile u
6 Škabrnji."

7 Ono što mi je interesantno u ovom tekstu da je i ovaj deo teksta, ali
8 doslovno, prijepis... kao prepisan par... kao prepisan paragraf 31 optužnice.
9 Jer /sic/ tu Vi ne znate za takvu sličnost?

10 O: Takva sličnost mi nije poznata. Ali, časni Sude, dozvolite da to malo
11 razjasnim. U Škabrnji sam bio prije - slučajno - nekih mjesec i po dana, pa ovi
12 podaci su, ovaj, relevantni, jer se mogu sa spomenika pročitati, mislim ne znam
13 u čemu je sporno, tim žrtvama. To su podaci koji su, nažalost, uklesani na
14 mramornom kamenu.

15 P: Vi na samom kraju ove rečenice koju sam Vam predočio navodite da je u
16 Škabrnji ubijeno 56 preostalih starijih i nemoćnih hrvatskih civila, a tužilac u
17 optužnici govori o 26 nastradalih osoba. Kako ste došli do ovog broja?

18 O: Isto. Metodologija je ista. To su, znači, podaci koje su mi žrtve
19 pričale. Znači, žrtve koje su iz svojih iskaza, znači, iznosili i na temelju tog
20 je formiran broj ovaj. Al' opet govorim, broj ovdje je bila ilustracija kao uvod
21 traumatskog iskustva. Ja nisam istražitelj da bih provjeravao točan broj, već da
22 bih vidio šta je kod te skupine kao posljedica.

23 P: Ali se na osnovu iskaza žrtava pretvarate u svedoka o činjenicama, od
24 svedo...svedoka iz druge ruke. Ali sve vreme u Vašem ekspertskom nalazu
25 svedočite o čitavoj gomili činjenica, zar ne?

26

27

28

29

30

1 O: Pa, nije to tako. Meni se ne čini ovo što Vi imate doživljaj tih
2 činjenica. Oni su meni samo povod i ilustracija da bih takozvanu kauzalnu vezu
3 mogô pokazati zašto određena skupina ima kakvih problema.

4 P: Na strani 14 engleskog teksta, a na B/H/S-u to je strana 671... gore
5 imate oznaku 671, gospodine Lončar...

6 O: Da.

7 P: ... dolazi poglavlje 6, "Žrtve, rođaci nestalih".

8 O: Da.

9 P: I Vi tu ukazujete na period u kome je najveći broj osoba nestao...

10 O: Da.

11 P: ... i kako ta žalost za nestalim članovima porodica utiče na one koji
12 ne znaju šta je sa njima. To je opšta karakteristika ljudskog ponašanja u takvoj
13 jednoj stresnoj situaciji. Je l' tako, gospodine doktore?

14 O: Da, a samo načelno "da". Ali ja mogu potvrditi samo za ovu skupinu s
15 kojom sam radio. Da li možda postoji nekakva drugačija promjena, u nekim drugim
16 kulturološkim, drugim sredinama, to moramo uvijek biti, ovaj, oprezan, je li. Ne
17 mogu, ovaj, tvrditi. Na sve to utječu i kulturološki i drugi, znači. Ali patnja
18 su univerzalna. Tu se slažemo.

19 P: Hvala. Na strani 673 Vi govorite - to je na engleskom tekst... u
20 engleskom tekstu strana 16, časni Sude, treći pasus - Vi govorite o nemogućnosti
21 porodice čiji je član nestao da dođe na područje na kojem je osoba zadnji put
22 viđena, što kod njih stvara frustraciju i posebno emocionalno stanje. Iz toga
23 izvodite zaključak da to stanje dodatno podstiče nepoverenje i sumnjičavost
24 spram pripadnika srpske nacionalnosti, što otežava pomirbu. Na koje pripadnike
25 srpske nacionalnosti mislite kad govorite... kad navodite ovaj tekst?

26

27

28

29

30

1 O: Ovo mislim, znači, u ona područja kr... gdje nije bilo sigurno za
2 takve osobe koje traže nestalog da bi došle u to područje. Znači, to je van
3 granica Republike Hrvatske. Na to sam mislio. Ta... žrtve imaju spoznaj, ili su
4 čule ili... ili... ili, je l', da bi tamo mogla biti neko od njihovih bližih i
5 najmilijih.

6 P: Vi dalje u nastavku teksta kažete da se ova sumnjičavost žrtava koje
7 su hrvatske nacionalnosti spram pripadnika srpske nacionalnosti, koji žive na
8 tom području na koju oštećeni ne mogu doći, javlja jer oni, žrtve, veruju da
9 osobe srpske nacionalnosti, koje su boravile tijekom rata na mestu gde su im
10 nestali članovi obitelji i zadnji put viđeni, znaju šta im se dogodilo, ali ne
11 žele otkriti. To su Vam rekly žrtve u intervjuu; je l' tako?

12 O: Da, to je njihov doživljaj žrtava, je l'.

13 P: Hvala. U zaključku, poglavlje 7, engleska strana 17 teksta, 674 je
14 strana na B/H/S-u, Vi govorite o priznanju krivice i o njegovom uticaju na
15 žrtve. I na samom kraju ovog drugog pasusa, ispod ovog naslova...

16 O: Da.

17 P: ... to je engleska strana 17, poslednji pasus, a na B/H/S-u 675, Vi
18 kažete: "Priznanje gospodina Babića šalje poruku žrtvama da ne treba mrziti
19 osobu već grijeha koje je počinila. Priznanje Milana Babića da iza svakog
20 zločina stoji osoba a ne nacija, i da uvijek osoba ispred nacije i ideologije
21 čini zločin, olakšava žrtvama da gledaju na zločin ne kroz prizmu nacije već
22 osobe koja ih je počinila."

23 Da li je ovo Vaš stav koji važi kako za gospodina Babića tako i u odnosu
24
25
26
27
28
29
30

1 na svakog drugog mogućeg takvog počinioca?

2 O: Gospodine Milovančević, ako možete mi samo skraćeno, ovaj, šta ste
3 mislili za gospodina Babića o priznanju, ako prizna. Je li to mislite ili...

4 P: Izvinite. Citirao sam dugačak Vaš tekst. Dakle, kada navodite da
5 priznanje Babića da iza svakog zločina stoji osoba, konkretan čovek a ne nacija,
6 olakšava žrtvama da gledaju na zločin ne kroz prizmu nacije već kroz prizmu
7 osobe koja ga je počinila, da li je takav Vaš stav rezultat jednog načelnog
8 prin... i principijelnog prilaza da svaki zločin...zločinac ima ime i prezime?

9 O: Da, to sam već rekao u... tijekom ove rasprave.

10 P: U sledećem poglavlju Vi govorite o uticaju priznanja na... Babićevog,
11 na hrvatsko stanovništvo, a ispod toga je sledeće poglavlje "Uticaj priznanja na
12 srpsko stanovništvo". Vi objašnjavate da samo vlastito priznanje krivice za
13 počinjena zlodela omogućava skidanje odgovornosti s cijele nacije. I u nastavku
14 kažete: "Kad to učini vođa, to može biti olakšanje za potčinjene koji su sledili
15 zapovedi da sada preuzmu individualnu odgovornost, te da omoguće srpskom narodu
16 da se okrene budućnosti."

17 Na koje to potčinjene mislite?

18 O: Kad govori se o podčinjenome, znači počinjenom u hijerarhiji, znači,
19 tu trebamo praviti dvije razlike. Znači, što se uvijek na ovim prostorima jedno
20 rukovodstvo, bez obzira na etničku skupinu, poistovjećuje sa nacionalnom
21 pripadnosti. Iz toga razloga sam ovdje rekô da prvo treba razdvojiti, znači,
22 nacionalnu pripadnost od počinitelja nekog kaznenog djela. Počinitelj kaznenog
23

24

25

26

27

28

29

30

1 djela je, ovaj, ne... oni iako često se pozivaju da to rade ili čine u više... u
2 smislu višeg interesa ili nacionalnih interesa, to nikad tako u... u stvarnosti
3 ne stoji. Znači iz tog razloga, ovaj, znači sa priznanjem, olakšava se to
4 skidanje tih predrasuda, to je uvijek, ovaj, zločin nacionalnog predznaka.
5 Zločin se može i on se često i percipira, što u javnosti što kod žrtava, kao
6 zločin jedne nacije protiv druge. Ali baš je naš posao napraviti tu distinkciju
7 na način, znači, da se individualiziraju pojedinci ili skupine koje su možda
8 sticajem okolnosti iste nacionalnosti, ali oni su u kaznenom djelu identični, a
9 ne da se identificiraju sa nacijom. Jel /sic/ nema nacije kao kriminogene
10 skupine. To, hvala Bogu, smo davno riješili.

11 P: Hvala Vam. Sa tim se što ste rekli potpuno slažem, ali me interesuje
12 nastavak rečenice, da će preuzimanje individualne odgovornosti omogućiti srpskom
13 narodu da se okrene budućnosti, da preuzme razinu suošućaja, što će im omogućiti
14 da zločini budu oprosteni.

15 Ko tu oprašta srpskom narodu, kako bi se mogao nastaviti suživot?

16 O: Upravo... upravo, znači, ovo su kategorije, gospodine, ovaj,
17 odvjjetniče, znači psihološke kategorije, ne pravne. Znači, šta se događa u
18 psihologiji, govorim skupina etničkih i jednih i drugih. Kao što nam je poznato
19 obojici nama, da se često, ovaj, u narodu što iz triva... iz nekakvog neopreza,
20 to ne znam drugih stvari, ovaj, kad je počinitelj srpske nacionalnosti, onda se
21 to, ovaj, negdje počinje identificirati, znači, sa srpskom nacijom, što je
22 pogrešno i što ne smije biti. Iz tog razloga, da to ne bi došlo, znači, ako se
23 počinitelj stvarni i pravi, znači, nađe, onda ta psihološka dimenzija koja je
24 negdje u zraku na prostorima bivše Jugoslavije, se automatski skida. U tom

25

26

27

28

29

30

1 kontekstu treba tumačiti ovu rečenicu, znači.

2 A olakšava jednom narodu, znači, da ide koracima u budućnost a da ne
3 razmišlja o nekak'im hipotezama koje su pojedinci ili skupine učinili.

4 P: Kada ste... Hvala, gospodine Lončar. Kada ste govorili o priznanju
5 gospodina Babića, da li ste Vi ikada objav... obavili razgovor sa gospodinom
6 Babićem na okolnosti njegovog priznanja i njegove ličnosti u vezi sa tim
7 priznanjem?

8 O: Ne. Ne.

9 P: Gospodin Babić je, na osnovu ovog Vašeg ekspertskog nalaza, između
10 ostalog, i na osnovu reči tužioca koju sam Vam napred citirao, osuđen na 13
11 godina, umesto na 11, koliki je bio sporazum sa Tužilaštvom, u situaciji kad
12 njegov branilac nije vršio unakrsno ispitivanje. U tome trenutku, on je kao
13 okrivljeni doveden iz jedne privatne kuće umesto iz zatvora. Ali o tome ćemo
14 postaviti pitanja kolegi Whitingu kao svedoku i kolegici Retzlaff, kad bude
15 naša polovina suđenja.

16 Mene interesuje da li je najava samoubistva od gospodina Babića nakon
17 svega ovoga bila rezultat izneverenih očekivanja ili nekog drugog poremećaja?
18 Imate li Vi predstavu o zdravlju gospodina Babića?

19 O: To sam rekô i na postupku kad je se vodio kod gospodina Babića, da
20 apsolutno nemam nikakvog uvida u njegovo zdravstveno stanje.

21 P: Iz izveštaja komisije koja je istraživala njegovu smrt, utvrđeno je
22 da je porodici saopštio da ima utisak da ga Tužilaštvo iskorišćava. A takođe je
23 konstatovano da je u vreme kad je on bio svedok gospodinu Martiću, Tužilaštvo
24 upravo u tom trenutku rešavalo status boravka članova njegove porodice tamo gde
25 je po dogovoru trebalo to da bude. Da li Vam zabrinutost gospodina Babića za
26 status njegove porodice može ukazivati na njegovo osećanje iskorišćenosti i
27 zloupotrebljenosti? Da li to može da se javi?

28
29
30

1 GĐA VALABHJI: [simultani prijevod] Prigovor, časni Sude. Prigovor.

2 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančeviću, uložen je
3 prigovor.

4 GĐA VALABHJI: [simultani prijevod] Časni Sude, Tužilaštvo se nije bavilo
5 njegovom porodicom. To je domen rada Sekretarijata i mislim da je to netačna
6 izjava od strane cijenjenog kolege.

7 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančeviću, je li imate
8 neki odgovor na ovo?

9 G. MILOVANČEVIĆ: U izveštaju takozvane Parkerove komisije, navedeno je
10 da je gospodin Babić bio pod velikim stresom što se upravo tih dana kada je
11 svedočio rešavalo pitanje statusa njegove porodice. Pitanje statusa njegove
12 porodice i mesta gde će gospodin Babić izdržavati kaznu je deo sporazuma
13 gospodina Babića sa Tužilaštvom u vreme kad je sporazum postignut. To je moj
14 odgovor.

15 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančeviću, zamoliću Vas
16 da ostanete usredsređeni. Prigovor je samo sljedeće: Tužilaštvo se nije bavilo
17 porodicom gospodina Babića, to je bilo u domenu rada Sekretarijata. Vi to možete
18 ili prihvatiti ili osporiti. Samo nam to kažete, a nemojte nam iznositi cijeli
19 istorijat.

20 G. MILOVANČEVIĆ: /?Slažem se s onim što ste/ rekli, časni Sude. Upravo
21 tako.

22 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Vi se uvijek složite nakon što ste
23
24
25
26
27
28
29
30

1 napravili cijeli teatar. Da li je to bilo u domenu rada Sekretarijata ili
2 Tužilaštva?

3 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, ja sam se složio da je to druga tema, ali
4 sam postavio pitanje...

5 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Nemojte ići na Vaše pitanje, samo
6 odgovorite na prigovor. Dakle, da li se radilo o Sekretarijatu ili o Tužilaštvu?
7 Nemojte da zaobilazite i da ponavljate pitanje prije nego što ste odgovorili na
8 prigovor. Pozabavimo se prigovorom i da završimo sa time, onda možete postaviti
9 svoje pitanje.

10 G. MILOVANČEVIĆ: Meni je to potpuno irelevantno, časni Sude, jer se to
11 dešava u trenutku kad Tužilaštvo ispituje Babića u Martićevom slučaju, a on se
12 žali porodici da je iskorišćen. A upravo tada se sasvim slučajno rešava status
13 njegove porodice i sve mu to visi kao Damoklov mač nad glavom. I čovek usred tog
14 ispitivanja digne ruku i ubije se. Ja pitam psihijatra da li takva situacija
15 utiče na ponašanje čoveka.

16 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančeviću, ja
17 isključujem ovu cjelokupnu izjavu koju ste sada dali. Niste odgovorili na moje
18 pitanje, a moje pitanje je bilo: da li se njegovom porodicom bavilo Tužilaštvo
19 ili Sekretarijat? Prestanite da zaobilazite prigovor.

20 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala, časni Sude. Ja sam tekst izveštaja takozvane
21 Parkerove komisije razumeo...

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančeviću, Vi ne
2 odgovarate na moje pitanje. Ja Vam ne dozvoljavam da dalje govorite na tu temu.

3 G. MILOVANČEVIĆ: Izvinite.

4 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ili vjerujete ili imate činjenice.
5 Ako se radi o uvjerenju, onda imamo izjavu koja je dana o Tužilaštvu. Ili ste
6 jasno rekli da se oni nisu bavili, da se Tužilaštvo nije bavilo njegovom
7 porodicom. Vi provjerite ono u šta vjerujete i kada to provjerite možete nam se
8 ponovo obratiti sa time. Zasada, Sud Vam zabranjuje da postavljate pitanja na tu
9 temu i prigovor se usvaja.

10 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala.

11 P: Gospodine Lončar, došli smo do samog kraja Vašeg unakrsnog
12 ispitivanja. Vi u Vašem mišljenju, ekspertskom, kada na samom kraju - oprostite,
13 samo da pronađem tu stranu - kada govorite... to je strana na B/H/S-u 675, a
14 strana na engleskom 18., "Uticao priznanja na hrvatsko stanovništvo", Vi
15 citirate jed... reči, izjavu jedne djevojčice stare 12 godina o tome kako je ona
16 doživjela situaciju. U nastavku kažete... to predstavljate kao slučaj i kažete:
17 "Dijete iz Škabrnje kojem su ubijeni tata, baka i dva djeda, piše u školskom
18 sastavu: 'Sve se dogodilo brzo. Podigle su se crne ptice grabežljivice, poletele
19 prema suncu, ugasile ga, i samo u jednom trenu izgubila sam tatu, baku, jednog i
20 drugog djeda.'"

21 I na kraju citata ovog njenog teksta, kažete: "Tko je prolio crnu boju
22 nesreće na moje detinjstvo i je li tako moralo biti?"

23

24

25

26

27

28

29

30

1 U vezi sa ovim citatom, interesuje me: to je izjava deteta iz sela
2 Škabrnje o kome smo govorili napred u ovom Vašem izveštaju; je li tako?

3 O: Da, da. To je školski sastav koji je dijete pisalo u školi.

4 P: Da li mislite da je ovu crnu boju nesreće na njeno detinjstvo, na
5 detinjstvo ovog deteta i sve druge dece, prolio onaj, na primer, ko je naredio
6 da se u Škabrnji napravi bataljon Škabrnja, koji će da napada regularne JNA
7 snage na tom području i koji je od sela napravio utvrdu?

8 O: Časni Sude, ovu kratku pjesmicu, odnosno sastavak djeteta sam citirô
9 iz razloga što u njoj je s jedne strane vidljivo patnje, gubici koje dijete ima,
10 a ovaj, i zbog završetka, ovaj, mi se svidjela ta, kako je taj svijet
11 nemilosrdan - sad ga prepričavam. Ali ono što ona u svojoj dječjoj mašti, kako
12 ona zove bajka, gdje bi sve htjela da bude ljepše i dobro uvijek da pobjeđuje
13 zlo.

14 Zbog te univerzalne poruke koju je ta djevojčica negdje usvojila, ja sam
15 je uzô kao primjer djevojčice i stavio u... u ovu ekspertizu, najviše zbog ove
16 zadnje riječi, koja je univerzalna. Znači, dobro uvijek pobjeđuje zlo. Na našim
17 prostorima postoji još jedna uzrečica, ali ova mi je simpatičnija, ljepša i
18 univerzalnija, poslije kiše dolazi sunce. Ali ova je... I to je bio povod i
19 razlog zašto sam kad sam došô u kontakt s tom djevojčicom i kad sam imao uvid
20 u... u taj njezin sastavak... Gdje *de facto* vidim da dijete ima problema i da
21 šalje univerzalne poruke. To je bit ove priče.

22 P: Da li se ovo pitanje može uputiti i gospodinu Tuđmanu, predsjedniku
23 Hrvatske, koji 1992. u maju kaže: "Rata ne bi bilo da ga Hrvatska nije željela,"
24 na trgu u Zagrebu pred nekoliko desetina hiljada ljudi, na prvu godišnjicu

25

26

27

28

29

30

1 hrvatske secesije? Da li je on to prolio crnu boju na djetinjstvo sve dece koja
2 su nastradala u ovom ratu?

3 O: Nisam taj koji će utvrđivati, ovaj, ko je uzrok. Ja sam onaj, 'ajmo
4 reći, u ovom cijelom postupku samo da vidim koje su to posljedice. A opet
5 ponavljam, ovo dijete je stvarno poslalo univerzalnu poruku: dobro uvijek
6 pobjeđuje zlo, koju ponavljam.

7 P: Hvala Vam, gospodine Lončar. Ja sam završio svoje unakrsno
8 ispitivanje. Hvala Vam.

9 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala, gospodine Milovančeviću.
10 Izvolite, gospođo Valabhji.

11 GĐA VALABHJI: [simultani prijevod] Časni Sude, dajte mi samo trenutak
12 vremena da se dogovorim sa kolegom.

13 [Tužiteljstvo se savjetuje]

14 GĐA VALABHJI: [simultani prijevod] Nemamo više pitanja za ovog svjedoka,
15 časni Sude. Hvala Vam.

16 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam, gospođo Valabhji

17 Ispituje Sudsko vijeće:

18 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Da li su post-traumatski
19 stresni poremećaj ili akutni stresni poremećaj trajna, permanentna stanja, kada
20 se radi o žrtvama?

21 O: Časni Sude, situacija je sljedeća: akutni stresni... stresna reakcija
22 u literaturi, a tako se pokazalo i na našim prostorima, da negdje traje, ovaj,
23 do šest mjeseci, najduže do godinu dana. To je jedno stanje, ovaj, prolazno.
24 Post-traumatski stresni poremećaj, kao kompletni poremećaj, sa svim svojim
25 karakteristikama i skupinama simptoma koje ima, on može također biti u jednome

26

27

28

29

30

1 akutnom razdoblju i obično se javlja u kratkom razdoblju, znači poslije šest
2 mjeseci, unutar tog kratkog razdoblja, po isteku šest mjeseci, prve smetnje i
3 simptomi.

4 Kod jednog broja njih će biti, ovaj, doživotni, ali kod jednog broja on
5 je izlječiv, ovisno o podršci, socioekonomske situacije, obitelji i koji sve
6 drugi čimbenici utječu na razvoj i kliničku sliku, znači, ovaj, jedne
7 predisponiranosti. Zatim, znači, eventualno postojanje ko-morbiditeta, u tom
8 slučaju je ishod teži, ako postoji još neki poremećaj pa se razvija i post-
9 traumatski stresni poremećaj. Zatim ovisi, znači, o... o takozvanoj podršci u
10 smislu socijalnih, ekonomskih i drugih uvjeta, da ne dovodi tu osobu u poziciju
11 retraumatizacije. Ako nema retraumatizacije, znači, ishod je povoljniji i, ovaj,
12 prognoza je bolja.

13 A još, da samo nastavim moje izlaganje, časni Sude, znači post-
14 traumatski stresni poremećaj, znači, može se klasificirati od lakšeg ili od
15 blagog, do srednjeg i težeg stupnja izraženosti simptoma. Znači, i to je druga
16 skupina faktori koji utječu na ishod i... i, ovaj, prognozu post-traumatskog
17 stresnog poremećaja.

18 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Žrtve koje su tema Vašega
19 izvještaja, da li ste još uvijek sa njima u kontaktu, mislim klinički?

20 O: Da, da. Ovaj, dosta radim sa žrtvama.

21 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Govorim o onima koji su predmet
22 Vašeg izvještaja, odnosno onima sa kojima ste razgovarali da biste imali osnovu
23 za pravljenje izvještaja.

24 O: Je, je, u kontaktu sam.

25 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Možete li da nam kažete procent
26 potpunog oporavka? Da li je to moguće?

27 O: Ono što mi u psihijatriji često kažemo, znači, ako je riječ o post-
28 traumatskom stresnom poremećaju, oporavak slijedi na sljedeći način, časni Sude:
29 znači, onaj prvi kriterij, kriterij A takozvani, ovaj, koji je i po MKB-10
30 evropskoj klasifikaciji bolesti i DSM-IV, koja je američka klasifikacija, jedna

1 i druga traži kriterij takoz... taj, a koji kaže da je osoba preživjela, znači,
2 ekstremno traumatsko iskustvo koje je bilo ugrožavajuće po njezin integritet i
3 život ili je takav bio doživljaj da je osjećala toliku količinu straha jednakog
4 intenziteta da je bila životno ugrožena. Takve situacije obično ostanu, znači,
5 zabilježene u našim engramima, odnosno tih ljudi koji su to preživjeli. Ali iz
6 druge, treće i četvrte skupine simptoma, mi ih možemo relativno dobro, ovaj,
7 sanirati, znači, pa da ponovno proživljavanje psiho-traume, ovaj, kroz psiho-
8 terapijski i eventualno farmako-terapijski postupak, da se izbjegne. Znači, to
9 je podsjećanje kroz snove, kroz *flashbackove*, brzo znači vraćanje u prošlost.

10 Druga skupina je, znači, simptoma koji su u području, znači, pojačane
11 pobuđenosti. Ta skupina, kao što je *insomnia*, znači nesanica, ovaj, znači
12 reakcije tipa *acting outa*, kontrole... smanjene kontrole svojih emocija, bijesa,
13 ljutnje i tako dalje i također izražavanje svojih emocija.

14 I treća skupina, znači, simptoma su simptomi takozvanih izbjegavanja,
15 koji potiču na razmišljanje o traumi ili asociraju na traumu. Oni se relativno
16 dobro mogu, ovaj, kontrolirati, znači bilo psiho, ovaj, terapijski ili farmako-
17 terapijski. Dok ostane uvijek... često se to na prostorima našim tamo kaže
18 "ožiljak u duši", to trajno sjećanje. Međutim, nama je bitno ove... ove
19 eliminirati tri skupti... skupine simptoma.

20 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Postavljena su Vam u unakrsnom
21 ispitivanju mnoga pitanja u vezi sa sadržajem Vašeg izvještaja, za razliku od
22 sadržaja nekih odjeljaka optužnice. Da li ste bili vidjeli optužnicu do vremena
23 kada ste pisali izvještaj? Da li ste ga... da li ste imali priliku da pročitate,
24 proanalizirate optužnicu?

25 O: Jesam na internetu, ali optužnica... sad ne znam da li je ovo ista
26 optužnica za gospodina Babića. Ja sam imâ na internetu, gledô sam tu optužnicu.
27 Ali da li je za gospodina Martića, ne znam. Moram priznati, nisam je ni sad
28 gledô do kraja.

29 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Govorila sam o optužnici u ovom
30

1 predmetu, u ovom predmetu protiv optuženoga Milana Martića.

2 O: Ne, ne ovu optužnicu. Ovaj, znam da postoji na Internetu, ali nisam
3 je, ovaj, čitao. Vidio je jesam, ali nisam je, ovaj... Tako da ne znam, ovaj,
4 detalje, a nisam ono... da budem iskren, ovaj, iščitavao i eventualno proučavao.
5 I to iz jednog razloga, što mi je rečeno da branim *de facto* zdravstveno stanje,
6 stručno ono, pa nisam smatrao potrebnim nešto posebno.

7 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Samo trenutak, molim Vas.

8 [Suci vijećaju]

9 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Da li ste razgovarali sa
10 predstavnicima Tužilaštva o sadržaju optužnice prije ili u vrijeme kada ste
11 pisali izvještaj?

12 O: Časni Sude, mislite o optužnici gospodinu Martiću?

13 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] O optužnici protiv gospodina
14 Martića, za koju sam ja shvatila da je to optužnica na koju se pozivao kolega
15 branilac kada Vas je pozivao da se pozovete na optužnicu prilikom unakrsnog
16 ispitivanja.

17 O: Ne specijalno, ovaj, sa Tužiteljstvom ništa, osim šta bih trebao i iz
18 kojih razloga doći ovdje.

19 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Cjelokupan sadržaj Vašeg
20 izvještaja, kada s... kako se odnosi na ona područja u optužnici na koje Vas je
21 uputio advokat, da li bi se ona zasnivala na Vašem kliničkom iskustvu sa
22 žrtvama? Da li je to činjenica ili pak nije tako?

23 O: Ovaj dio, znači, kad govorim o zdravstvenim posljedicama znači, to su
24 klinička iskustva u radu sa tim žrtvama. Ako mogu još neke stvari pojasniti koje
25 nisu, jer nisam sve stavio u ovo izvješće, što se tiče zdravstvenog stanja, ako

26

27

28

29

30

1 časni Sud mi dâ mogućnost, dapače još bih iznio i dalje, jer se... ima zapažanja
2 koja su načelno navedena, ali bi bilo preopširno da se to piše, ovaj, na
3 izvješću od *circa* 15, 20 stranica.

4 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Hvala Vam.

5 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala, gospodo Nosworthy.

6 Doktore, možete li da nam objasnite kako ste došli u kontakt sa osobama
7 sa kojima ste obavili razgovor, a za potrebe ovog izvještaja?

8 O: Znači, osobe koje... odnosno podaci o njihovom zdravstvenom stanju,
9 kao što sam i napisao u ovom uvodnom dijelu, zato je došlo do malo... do zbrke
10 tijekom ispitivanja, znači kad sam rekao u metodologiji rada sa žrtvama, bazirao
11 sam se, znači, na ovo izvješće kak... na temelju čega sam sastavio ovo izvješće.
12 Pa kas... ovdje sam decidirano po točkama naveo, znači, da je dio podataka
13 prikupljen od žrtava koje su, znači, obrađene kroz metodu uzimanja iskaza ili
14 *testimonyja*. Drugo je...

15 PREVODITELJICA: Malo usporite, molim.

16 SVJEDOK: Ispričavam se.

17 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dozvolite da pokušam preformulisati
18 pitanje. Kako ste stupili u prvi kontakt sa svakom žrtvom sa kojom ste
19 razgovarali?

20 O: Časni Sude, bile su dvije vrste, 'ajmo tako uvjetno rečeno, načina
21 i... i pristupanja, ovaj, u kontaktu sa žrtvama. Najčešći je bio da smo išli u
22 izbjegličke, odnosno prognaničke centre i počeli s ljudima razgovarati i
23 objašnjavati šta radimo, šta im možemo pomoći. I to je bio taj prvi kontakt.

24 Druge skupine, najčešće... a to su bili bivši logoraši, odnosno
25 zatočenici, da smo dolazili, znači, u centre gdje su oni prihvaćani poslije
26 razmjena, također s njima stupali u kontakte i razgovarali i objašnjavali šta
27 možemo učiniti i pomoći. I sljedeći način je bio sa obiteljima, kod kojih smo na
28 temelju prikupljenih tih podataka koje su nam već rekli prognanici, izbjeglice
29 znači, i bivši zatočenici, smo posjećivali, znači, cjelokupne obitelji, s njima
30 stupali u kontakt i pomagali.

1 I bio je još jedan način, a to je da smo, ako je... posebno kod i
2 određenog broja žrtava seksualnog zlostavljanja, kao što su silovane žene,
3 posjećivali i oficijelne zdravstvene ustanove gdje su one bile zbrinjavane i s
4 njima razgovarali.

5 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da li sam dobro shvatio da Vi hoćete
6 da kažete da su žrtve seksualnog zlostavljanja, da ste ih Vi tražili?

7 O: U jednom dijelu, da. U drugom su, u manjem dijelu, ovaj, one same
8 tražile pomoć.

9 Kod žrtava seksualnog zlostavljanja, časni Sude, ako dozvolite još koju
10 rečenicu, samo da to je bilo od najbitnijeg... steći jedno povjerenje i jedan
11 određen niz kontakata, znači, s takvom osobom, znači u smislu da joj se, ovaj,
12 približi čovjek, da shvati ga kao prijateljsku osobu, osobu koja hoće pomoći. I
13 tek poslije izvjesnog vremena bi takve osobe, ovaj, kroz razgovor naznačivale i
14 seksualnu traumu i onda bi pristupili, ovaj, posredno preko... prema tak'ima
15 žr... takvima žrtvama, ovaj, sa svim svojim znanjem i umijećem.

16 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Drugim riječima, one nisu odmah
17 dobrovoljno... Dozvolite da preformulišem. One nisu odmah dobrovoljno ukazivale
18 na posljedice seksualnog zlostavljanja, Vi ste morali prvo da steknete njihovo
19 povjerenje prije nego što bi one mogle da Vam same ponude tu informaciju.

20 O: /?Upravo tako, časni/ Sude.

21 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Pokazane su Vam danas poslijepodne
22 neke fotografije na grafoskopu. Nisam sasvim siguran... Hoću samo da ustanovim:
23 postavljeno Vam je pitanje o nacionalnosti tih ljudi. Kako ste Vi prepoznali
24 ili, bolje rečeno, kako ste odredili nacionalnost osoba ili osobe time što ste
25 gledali fotografiju na grafoskopu? Možete mi takođe reći kako ste odredili

26

27

28

29

30

1 odakle dolazi ta osoba u istom tom procesu.

2 O: Časni Sude, u pravu ste. Ja sam kad sam danas rekao i "prepoznavao",
3 to je bila moja pretpostavka, jer su te žrtve dnje... donijete iz tog sela
4 Doljani, a te slike je fotografirao moj jedan prijatelj liječnik, i iz tog
5 razloga sam danas tako rekao.

6 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ti ljudi čije fotografije su Vam
7 danas pokazane, da li su oni bili živi? Da li ste ih Vi vidjeli žive? Da li ste
8 ih uopšte vidjeli ili su oni već bili mrtvi kada ste vidjeli te fotografije?

9 O: Časni Sude, oni su već bili mrtvi u trenutku kad sam vidio te
10 fotografije. A o njihovom... po fotografijama su prepoznavali seljani koji su
11 izbjegli i naknadnom identifikacijom uz pomoć UNPROFOR-a.

12 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dakle, ustvari, ljudi koje smo
13 vidjeli danas poslijepodne, tačnije njihove fotografije, oni nikada nisu bili
14 tema Vašeg izvještaja ili Vaših intervjuja. Vi s njima niste obavili razgovore,
15 to su samo leševi čije ste Vi fotografije vidjeli.

16 O: Ne, nikad nisam nikad s njima, ovaj, kontaktirao, jer njih žive nikad
17 nisam ni vidio.

18 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] U redu. Hvala Vam. Da li ste te
19 fotografije vidjeli prije nego što ste došli, prije nego što ste ih danas ovdje
20 vidjeli?

21 O: Je. To je, kažem, moj kolega jedan radio te fotografije, tako da sam
22 ih prije vidio, pa mi je bilo lakše, ovaj, iako ih dugo nisam vidio, ovaj,
23 prepoznati.

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Drugim riječima, kada ste
2 okarakterisali nacionalnost i podatke o tome odakle su oni bili, to ste uradili
3 na osnovu onoga što su Vam rekli drugi ljudi? Vi niste imali nikakva nezavisna
4 saznanja o tome. Ili drugačije da kažem: to nije informacija do koje ste došli
5 razgovorima sa tim ljudima.

6 O: Ne, časni Sude. Dobio sam, znači, iz... što bi se reklo, iz druge
7 ruke, znači od onih preživjelih. Opet ponavljam, sa osobama koje su danas
8 prikazane na fotografiji nisam nikad za života razgovarao.

9 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Samo trenutak, molim Vas. Ne mogu da
10 nađem ono što tražim jer su brojevi različiti.

11 Hvala Vam lijepo. Ovim su završena pitanja. Izvinjavam se, mislim da
12 sutkinja Nosworthy ima još jedno pitanje.

13 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Doktore, Vi ste u čudnoj, malo
14 neobičnoj situaciji, jer ste i Vi žrtva koja ima određena iskustva, a
15 istovremeno ste i vještak koji je napravio izvještaj i došao do nalaza u tom
16 izvještaju. Možete li reći Pretresnom vijeću da li je Vaše osobno iskustvo
17 uticalo na bilo koji način prilikom sastavljanja ovog izvještaja u bilo kom
18 procesu, u bilo kojoj fazi u odnosu na Vaš izvještaj? I kako ste bili u
19 mogućnosti da napravite razliku između sebe kao čovjeka i sebe kao
20 profesionalca, kad se uzme u obzir Vaše iskustvo tokom priprema u sastavljanju
21 ovog izvještaja, ako ste to uopšte bili u mogućnosti da učinite?

22 O: Časni Sude, pokušat ću Vam na ovo nekoliko Vaših upita odgovoriti i
23 to ću krenuti sa jednom ilustracijom.

24 U ovom slučaju, nisam se dotakao onoga mog dijela rada koji nije bio
25
26
27
28
29
30

1 relevantan za ovaj slučaj, jel /sic/ tako sam savjetovan da se držim teme. Inače
2 sam podjednako govorio o svim žrtvama, između ostalog, u jednoj knjizi koja je
3 izdata u Zagrebu 1992. godine, navodimo i hrvatske i srpske žrtve, znači bez
4 obzira ko ih je počinio, a bili su različiti počinitelji. Znači, takođe govorim
5 i o trećim žrtvama i njihovim počiniteljima.

6 Također, znači, ono što sam ja u životu prihvatio - sad Vam pokušavam
7 direktno odgovoriti na Vaše /nerazgovijetno/ pitanje, časni Sude - moje to
8 iskustvo koje sam prošô, pomoglo mi je samo da sebi, uz svoje bazično školovanje
9 što medicina i daje, znači, i polaže puno na etiku, ovaj, i moral i pomoć
10 čovjeku, da ustvari i još jedanput uživo shvatim tu univerzalnost žrtve, da se
11 žrtve ne mogu dijeliti po naciji, po vjeroispovijedi i tako dalje. I ono drugo
12 što sam znao kroz svoje učenje, edukaciju i školu, potvrdilo mi je isto tako da
13 se neki kriminalac ne može skrivati iza svoje nacije, vjere, bio on to Hrvat,
14 Srbin, Musliman ili Bošnjak ili bilo koje nacionalnosti. To je učvrstilo meni
15 stav. Ovaj, iz tog razloga, ovaj, mislim da tih problema nemam.

16 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Hvala lijepo.

17 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Sudija Hoepfel takođe ima još jedno
18 pitanje, a ja sam pronašao ono što sam htio da Vas pitam.

19 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Doktore Lončar, da li biste mogli,
20 pored onoga što ste upravo objasnili sutkinji Nosworthy, napraviti jednu
21 privremenu vezu, staviti u odnos Vaše vrijeme kada ste Vi imali to osobno
22 iskustvo i vrijeme kada ste pripremali ovaj izvještaj? Dakle, vremenski kako
23 biste to stavili u odnos, kako se vremenski ponašaju ta dva iskustva?

24 O: Pa, ta dva iskustva vremenski mi se tako slažu na način da mi je *de*
25 *facto*, znači, to što sam prošô pomoglo da shvatim šta je to uzrok i kad sam
26 stekao naobrazbu i edukacije sve ove iz moje struke, medicine i psihijatrije, da
27 to bolje razumijem. A u tom kontekstu tako bih objasnio i ovaj izvještaj. Jedno
28 je bilo povijest, a ovo su, kažem, posljedice koje mi... znači, posljedice koje
29 sam ovdje opisivao i govorio, a moje to životno iskustvo mi je pomoglo na način
30 da su mi žrtve lakše i brže vjerovale nego drugima. I valjda su i osjećale

1 nešto, ovaj, na način da ih ja više razumijem od ostalih.

2 I to je česta pojava, to nije samo u mom slučaju, da žrtve percipiraju
3 određen broj, ovaj, stručnjaka koji imaju više, 'ajmo reći, te empatije za
4 njihovu patnju, njihove probleme, barem ih tako žrtve doživljavaju. Što ne znači
5 da je razlika u kvaliteti i stručnosti, ovaj, liječnika.

6 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Da li biste mogli da nam ukažete na
7 tu vremensku strukturu između Vašeg osobnog iskustva i vremena kada ste
8 pripremali ovaj izvještaj? Možete li reći da... Vi ste rekli da Vaše sjećanje je
9 možda slabo u pogledu toga, ali da li biste mogli da pojasnite? Da li nam možete
10 reći u kom vremenskom periodu se sve to desilo kada ste pripremali taj
11 izvještaj?

12 O: To je... to je razlika nekih otprilike 13, 14 godina vremenski, jedna
13 distinkcija, znači, u odnosu 1991., a ovo kad je bilo prije dvije godine kad je
14 ovaj izvještaj. To je otprilike neki...nekih 13, 14 godina je vremenski razmak.

15 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Hvala Vam.

16 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala sudiji Hoepfelu.

17 Ako bi svi bili strpljivi sa mnom, molim Vas dozvolite da se vratim na
18 pitanje koje sam tražio.

19 Danas u jednom trenutku, Vi ste rekli da su 53 civila u selu Dubica,
20 koji su bili zatvoreni u lokalnoj vatrogasnoj stanici, naime Vi ste se...
21 pominjali te ljude i onda ste rekli: "To sam ja ustanovio." Pretpostavljam da
22 ste to rekli, "to sam ja ustanovio", i pri tome mislim na tih 53 civila. Gdje
23 ste ih našli?

24

25

26

27

28

29

30

1 O: /?Časni/ Sude, samo da malo pojasnim. Znači, kad se radi na ovakav
2 način koji sam ja iznio, znači u razgovoru sa žrtvama, i što je danas, odnosno
3 jučer više bilo nekako, ovaj... što sam doživio više kao provokativno pitanje
4 statistike. Nažalost, ne radi se o nekoj znanstvenoj statistici, nego u ovom
5 poslu ja nisam istražitelj, a gdje žrtva ima potrebu sve izreći i moram je do
6 kraja saslušati, i nekad dolazi do, ovaj, toga da, ovaj, žrtva negdje sama tvrdi
7 taj broj, a onda druga žrtva govori u razliku jedan ili dva čovjeka. A s obzirom
8 da ja nisam istražitelj, znači, nego razgovarô sam sa žrtvama koje su bile
9 svjedoci i preživjeli to, znači brojke sam uzô kao ilustraciju i kao polazište
10 onoga traumatskog iskustva...

11 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Mogu li Vas prekinuti, molim Vas.
12 Vjerovatno se nisam dovoljno jasno izrazio. Moje pitanje je jednostavno: gdje
13 ste ih našli? Da li ste Vi te ljude našli u vatrogasnoj stanici, da li ste ih
14 našli na nekom drugom mjestu? Ja Vas ne pitam za brojeve. Ja shvatam šta ste Vi
15 istraživali i shvatam da ste Vi doktor, da niste samo bilo kakav doktor. Vi ste
16 doktor, ali... Ja to sve shvatam, ali hoću da znam gdje ste fizički našli te
17 ljude kada ste uspostavili po prvi put kontakt s njima?

18 O: U progonstvu. Ovaj, znači to su sa prognanicima koji su govorili o
19 žrtvama, ubijenima, ako mislite na to. Ako sam ja, časni Sude, dobro shvatio
20 pitanje. Znači...

21 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Shvatam. Znači, Vi niste razgovarali
22 sa tih 53 civila koji su bili u vatrogasnoj stanici. Vi ste pričali sa onima
23 koji su znali za to.

24

25

26

27

28

29

30

1 O: /prijevod engleskog transkripta: "Da. Tako je, časni"/ Sude.
2 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] To mi je sada sve pojasnilo. Nije
3 tako izgledalo u zapisniku. Hvala Vam lijepo. To su bila sva moja pitanja.
4 Ne da treba da postavljate pitanja, ali samo želim da saznam da li imate
5 nekih pitanja koja proizilaze iz pitanja Vijeća.
6 GĐA VALABHJI: [simultani prijevod] Ja nemam pitanja, časni Sude, samo
7 bih željela da skrenem pažnju u vezi sa pitanjem koje je postavila sutkinja
8 Nosworthy, da je optužnica u predmetu *Babić* dokazni predmet 173 u spisu u ovom
9 predmetu. I mislim da nema velikog preklapanja sa optužnicom u ovom predmetu.
10 hvala Vam.
11 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala, gospođo Valabhji.
12 Gospodine Milovančević, da li Vi imate pitanja? Mi smo davno premašili
13 naše vrijeme. Samo želim da utvrdim da znam šta da kažem svjedoku. Da li imate
14 pitanja?
15 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, imajte strpljenja pola minuta. Kratko
16 pitanje, jedno-jedino.
17 P: Da li je svedoku poznato da su i Babić i Martić terećeni optužnicama
18 Tužilaštva za isti udruženi zločinački poduhvat sa istim takozvanim bazama
19 zločina, u istom periodu vremena i na istom mestu? Da li mu je to poznato?
20 O: Časni Sude, poznato mi je iz optužnice protiv gospodina Babića da se
21 spominje i gospodin Martić.
22 G. MILOVANČEVIĆ: Nemam drugih pitanja. Hvala, časni Sude.
23
24
25
26
27
28
29
30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala, gospodine Milovančević.
2 Izvinjavam se što sam sviju zadržao duže nego što je trebalo. Nadam se da ste to
3 shvatili, mi smo željeli da završimo sa ovim svjedokom danas.

4 Doktore, ovim je završeno Vaše svjedočenje. Želim da Vam se zahvalim što
5 ste došli da svjedočite ovdje. Sada se možete povući i možete ustati. Hvala Vam
6 lijepo.

7 SVJEDOK: /?Hvala/, časni Sude.

8 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam lijepo.

9 [Svjedok se povlači]

10 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Sjednica je završena. Nastavljamo
11 sutra u 2.15h poslije podne.

12 Da, gospođo Valabhji.

13 GĐA VALABHJI: [simultani prijevod] Ja sam samo prerano ustala.

14 Izvinjavam se.

15 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančević, ja sam mislio
16 da ste i Vi ustali. U redu.

17 Dakle, sjednica je završena. Nastavljamo sutra u 14.15h.

18 ... Sjednica završena u 19.20h.

19 Nastavak zakazan za srijedu,

20 14.06.2006., u 14.15h.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30